

Live Fyrand

*”Klubben er vår
livsforsikring!”*

Evaluering av arbeidet i Familieklubbene i Norge

Rapport nr 6/2007

Denne rapporten er utgitt av:

Diakonhjemmet Høgskole

Postboks 184, Vinderen

0319 OSLO

<http://www.diaconhjemmet.no>

Rapport nr. 6/ November 2007

ISBN: 82-8048-068-4

Distribusjon:**Litteraturtjenesten****Biblioteket, Diakonhjemmet Høgskole, Oslo**

Forord

Bakgrunn for rapporten er ønske om utvikling av evalueringsverktøy og evaluering av Famileklubbene i Norge. Famileklubbene i Norge startet opp i 1999. De første klubbene ble etablert i 2000 og stiftet som egen organisasjon mars 2005.

Diakonhjemmets Høgskole ved 1. amanuensis, dr. philos Live Fyrand har gjennomført evalueringen på oppdrag fra Famileklubbene i Norge. Rapporten bygger på dokumentstudier og en bruker undersøkelse gjennomført ved utvikling og bruk av spørreskjema til alle aktuelle deltagere i Famileklubbene.

Spørreskjemaene ble utviklet i samarbeid med representanter for klubbmedlemmene i Famileklubben – brukere og familiemedlemmer. Vi ønsker å rette en spesiell takk til disse for avgjørende bidrag til utviklingen av de foreliggende spørreskjema. Vi ønsker også å takke de 49 klubbmedlemmene som tok seg tid til å besvare de utsendte skjemaene, noe som gjorde gjennomføringen av evalueringen mulig!

I tillegg ønsker vi å understreke og takke for det spesielt gode samarbeidet med Daglig Leder for Famileklubbene i Norge - Christina Aaseth! Et samarbeid som har vært preget av fleksibilitet, kunnskapsoverføring til forsker og høy administrativ kompetanse når det gjelder den administrative gjennomføringen av bruker undersøkelsen.

Oslo, 30 november 2007

Live Fyrand

Innholdsfortegnelse

Forord.....	2
Sammendrag	4
1 Innledning	7
1.1. Bakgrunn og problemområde	7
1.2. Aktuell situasjon	7
1.3. Familieklubbens hovedidè og målsettinger	8
2 Evaluering: Målsetting, problemstillinger og gjennomføring.....	9
2.1 Målsetting og problemstillinger	9
2.2 Gjennomføring: metode og datainnsamling	9
3 Resultater	10
3.1 Generelle opplysninger om deltagerne i FiN	10
3.2 Opplysninger vedr. klubbmedlemskapet	11
3.3. Organisering av klubbmøtene.....	15
3.4 Opplæring, utdanning, kurs	17
3.5 Hovedfokus: Familieklubbens hovedmålsettinger	19
3.5.1 Rusfrihet – holde seg rusfri - grader av bedring.....	19
3.5.2 Livskvalitet: Hvordan opplever du din livskvalitet i dag?	24
3.5.3 Sosiale relasjoner – sosialt nettverk.....	25
3.5.3.1 <i>Aktuelle sosiale relasjoner</i>	25
3.5.3.2 <i>Gjenoppretting av rusfrie relasjoner som de har ”mistet”</i>	27
3.5.3.3 <i>Utvikling av nye sosiale relasjoner</i>	29
3.5.4 Interesser	30
3.5.5 Sosial kompetanse	31
3.5.6 Verdier.....	34
3.5.7 Andre forhold	35
4 Oppsummering - konklusjon.....	36
5. Vedlegg	41

Sammendrag

Bakgrunn:

Prosjektet "Familieklubber i Norge" (FiN) startet opp i 1999. Tiltaket er primært rettet mot familier med alkoholrelaterte rusproblemer. De første klubbene ble etablert i Norge i 2000. I vedtektene for Familieklubbene (2005) står det: "*Familieklubbene i Norge skal være et tilbud for mennesker som er berørt av rusrelaterte problemer, både den som selv har eller har hatt et problematisk forbruk av rusmidler, og pårørende som er berørt av dette*".

Det ble inngått avtale mellom Familieklubbene i Norge (FiN) og Avdeling for forskning og utvikling ved Diakonhjemmets Høgskole (Diaforsk) 12. mars 2007 om evaluering av Familieklubbene i Norge. Resultater fra evalueringer danner et viktig grunnlag for vurdering av og videreutvikling av driften av prosjekter og institusjoner. Diakonhjemmets Høgskole har gjennomført to slike evalueringer. Den første fant sted i 2005 og foreliggende evaluering er gjennomført i 2007. Evalueringen skulle påbegynnes våren 2007 og avsluttes innen november 2007. Målet for evalueringen var; (1) å evaluere driften og erfaringer med denne, og (2) utvikle et evalueringsverktøy som skulle bidra til å sikre kvalitet og likhet i gjennomføring av selve evalueringen – også av eventuelle fremtidige evalueringer.

Målsetting - problemstillinger

Målet med evalueringen ble konkretisert i følgende problemstillinger:

1. Bidrar deltagelse i FiN til å utvikle og vedlikeholde *en rusfri livsstil, eller en vesentlig bedring* for primærmedlemmet og hans/hennes familie?
2. Har deltagelse i FiN bidratt til en positiv endring av *familiens livskvalitet*, utvikling av rusfrie og nære sosiale relasjoner og meningsfulle og "rusfrie" sosiale aktiviteter?
3. Har det skjedd en *utvikling av et stabilt og støttende sosialt nettverk* som følge av deltagelse i FiN?

Metode

Evalueringen ble gjennomført ved en bruker-undersøkelse. Det ble utviklet to spørreskjema – ett til brukere og ett til familiemedlemmer - i nært samarbeid med en utvalgt gruppe av både brukere og familiemedlemmer. Skjemaene ble testet i en pilotstudie før det ble sendt ut til medlemmene i Familieklubbene. Et representativt utvalg av medlemmer i Familieklubben – 49 medlemmer fra 5 klubber fikk tilsendt spørreskjemaene. Alle medlemmene i de 5 aktuelle klubbene fylte ut skjemaene – 49 deltagere.

Resultater

Alle 49 medlemmer som fikk tilsendt spørreskjemaene har svart og sendt disse tilbake til ledelsen i Familieklubbene. Informantene fordeler seg på 20 brukere (9 kvinner og 11 menn) og 29 familiemedlemmer (24 kvinner og 5 menn), med en gjennomsnittsalder på 54 år (fra 18 til 79 år). Blå Kors – en av initiativtagerne til etableringen av Familieklubbene i Norge – fungerer som den viktigste informasjonskilden om Familieklubbens arbeid i forhold til målgruppen, etterfulgt av det sosiale nettverk. Derved utgjør Blå Kors og Familieklubbene sammenlagt en sentral tiltakskjede for personer som har problemer med misbruk av alkohol.

Mens 45 % (13 av 29) av familiemedlemmene deltar i klubben uten at ”deres” bruker deltar, deltar 15 % (3 av 20) av brukerne alene. Det er i hovedsak ektefelle/samboer/partner og barn som deltar i familieklubben sammen med bruker. Men på tross av at mange klubb deltakere ”går alene” i klubben, oppgir flesteparten av informantene at det er svært viktig at de deltar på klubbmøtene da det bedrer kommunikasjonen mellom bruker og familien og øker deres evne til problemløsning.

Hele 85 % av brukerne (16 av 20 brukere) har gått til behandling før de begynte i klubben, noe som kan forstås som at Familieklubbene blir vurdert som et konstruktivt ettervern (i noen få tilfelle som et rehabiliteringstiltak parallelt med behandling).

Medlemmenes stabilitet som deltager i Familieklubbene må vurderes som et uttrykk for hvilken betydning klubbmøtene har for medlemmene. En gjennomsnittlig tid på 3, 2 år for både brukere og familiemedlemmer, med høy grad av aktivitet, er et klart uttrykk for hva klubben betyr for dem i deres daglige liv. 35 av 49 informanter oppgir at de har vært aktive i denne tiden. For de som har hatt passive perioder i klubben har dette vært for en kort periode. Og som en bekreftelse på dette svarer 92 % av alle informantene at de ønsker å fortsette i Familieklubben fordi ”....dette er familiens livsforsikring”!

Selv om noen av brukerne i Familieklubbene misbruker narkotika og piller, har de aller fleste misbrukt alkohol. Noen har også blandet dette med narkotika og piller. Brukerne har for det meste vært såkalte ”periode-drunkere”. 11 brukere (58 %) oppgir at de har gjenopptatt sitt rusmisbruk etter at de begynte i FiN, men for de fleste varte dette bare i noen uker. Fordi rusmisbruket har så dramatisk negative konsekvenser for brukeren og hans familie, er det den positive erfaringen fra å delta i klubben som er årsaken til at de aller fleste som har hatt tilbakefall har gjenopptatt kontakt med klubben sin. Hele 78 % av brukerne oppgir at klubbmedlemskapet er en viktig årsak til at de er rusfrie eller har en kontrollert edruskapssituasjon i dag. Flesteparten av informantene oppgir at de har fått en mye bedre livssituasjon etter at de begynte i Familieklubbene. Hele 88 % (42 av 49 personer) oppgir at livet deres er blitt betraktelig bedre etter at de begynte i Familieklubben i Norge. Flesteparten er tilfreds med det livet de lever i dag.

83 % av brukerne (15 av 20 personer) og 86 % av familiemedlemmene (25 av 29 personer) oppgir at langvarig rusmisbruk har påvirket deres sosiale nettverk svært negativt. Selv om 91 % av informantene oppga at de hadde mistet kontakter som følge av rusmisbruket – noe som i særlig grad gjaldt venner – oppga over halvparten at de hadde gjenopptatt gamle rusfrie kontakter etter at de begynte i FiN, i tillegg til at de hadde tatt initiativ til å bli kjent med nye rusfrie mennesker bl.a. medlemmer i Familieklubbene. Nesten alle informantene oppga at de hadde kontakt med mange mennesker som var viktige og som hadde stor betydning i livet

deres i dag. Over 50 % av informantene som oppga at menneskene deres betydde mer for dem etter at de begynte i Familieklubbene, begrunnet dette med sin deltagelse FiN. Å være aktiv klubbmedlem hadde øket deres evne til å kommunisere og til å mestre og løse rusrelaterte problemer i eget liv og innad i familien.

Selv om deltagelse i FiN ikke i noen særlig grad hadde øket deltagerens fritidsinteresser eller fritidsaktiviteter, hadde hyppigheten i sosiale samvær og opplevelsen av trygghet sammen med andre mennesker øket som følge av å være aktiv i Familieklubben. Å delta i FiN hadde også ført til større grad av bevissthet om hva som var viktigst i livet, noe som innvirket på hvordan de prioriterte i eget liv og hvilken livsstil de valgte, uttrykt på følgende måte ”*Vi har fått et nytt syn på livet!*”

Selv om 83 % av informantene (39 av 49 personer) oppgir at klubbmøtene har en struktur og et innhold som gir dem den hjelpen de trenger, oppgir flere av informantene at det er rom for forbedringer. Å øke deltagerantallet i den enkelte klubb og sørge for et mer stabilt fremmøte hos medlemmene på det ukentlige klubbmøtet er eksempler på forslag til forbedringer av klubbmøtene. Omtrent halvparten av klubbmedlemmene har ikke deltatt på Familieklubbens kurs verken lokalt eller sentralt. De som har deltatt oppgir at disse kursene er viktige.

Konklusjon

Familieklubbene i Norge ”...skal være et tilbud for mennesker som er berørt av rusrelaterte problemer, både den som selv har eller har hatt et problematisk forbruk av rusmidler, og pårørende som er berørt av dette”.

Målsettingen med tilbudet er ifølge Familieklubbens program; *rusfrihet, økt livskvalitet og gjenoppretting og videreutvikling av sosiale nettverk* for rusmisbrukere og deres familier. Hensikten med evalueringen var å vurdere om arbeidet i Familieklubbene innfridde disse målsettingene.

Analysene av de innsamlede data viser et ganske entydig bilde – Familieklubbene i Norge betyr enormt mye for de som er medlemmer. Selv om flere av deltagerne oppgir at det er behov for visse forbedringer av klubbene, viser svarene fra de aller fleste informantene at brukerne i hovedsak holder seg rusfrie. Brukerne og deres familier oppgir også at de har øket sin livskvalitet og at de har et stabilt og støttende sosialt nettverk som en direkte følge av å være medlem og aktiv deltager på klubbmøtene i Familieklubbene - ”*Familieklubben er vår livsforsikring*”.

1 Innledning

1.1. Bakgrunn og problemområde

Prosjektet "Familieklubber i Norge" (FiN) startet opp i 1999. Tiltaket er primært rettet mot familier med rusproblemer. De første nettverksbaserte klubbene ble etablert i Norge i 2000. Den aller første klubben ble startet i Oslo 18.januar 2000 og stiftet som egen organisasjon mars 2005. I vedtektene for Familieklubbene i Norge står det: *"Familieklubbene i Norge skal være et tilbud for mennesker som er berørt av rusrelaterte problemer, både den som selv har eller har hatt et problematisk forbruk av rusmidler, og pårørende som er berørt av dette"* (13.3.2005:1).

Forbindelsen til Norge går via IOGT, der initiativtaker var tidligere president i idet internasjonale IOGT, Helge Kolstad. I oppstarten var det IOGT, DNT og Blå Kors klinikken som støttet Familieklubbene. Etter hvert søkte Familieklubbene støtte fra Helse- og Rehabilitering, gjennom IOGT. I dag står Sosial- og Helsedirektoratet for hovedfinansieringen.

Impulsene til FiN kom først og fremst fra Italia, der slike klubber har eksistert i rundt 20 år. I 2000 var det rundt 3000 klubber i Italia, med 70 000 aktive deltakere. Hver klubb er en selvstendig enhet, som konsentrerer sitt arbeid om lokalsamfunn og de deltagende familiene. Metoden ble opprinnelig utviklet i det tidligere Jugoslavia, ved universitetssykehuset i Zagreb, av professor Vladimir Hudolin, som ledet en avdeling for "Nevrologi og Alkoholologi". Klubb bevegelsen i Jugoslavia ble tilknyttet IOGT på 70-tallet, og Hudolin deltok aktivt i utviklingen av behandlingsprogram i mange IOGT-organisasjoner, særlig i Tyskland og Danmark. Da Hudolin døde i 1996 kom venner fra mange land sammen i begravelsen og lovet hverandre å føre arbeidet videre. Et internasjonalt møte i Italia høsten 1997 la grunnlaget for en videreutvikling av metodene og en overføring til nye land. Her var det også deltagere fra Norden. I ettertid har deltagere fra Norge, Danmark og Sverige vært i Italia flere ganger for å lære metoden (Kolstad 2004).

Bakgrunnen for at IOGT, DNT og Blå Kors ville etablere Familieklubber i Norge er interessen for å drive rusforebyggende arbeid. Rusmidler påfører store skader, også for familiemedlemmer. Problemene kan oppleves like alvorlig for resten av familien som for misbrukeren selv. Familieklubbene er først og fremst rettet mot familier med alkoholskader, og man tenker her på familier i utvidet forstand (eks. også nære venner).

1.2 Aktuell situasjon

Familieklubbene søker driftsmidler fra Sosial- og Helsedepartementet hvert år. Resultater fra evalueringer danner et viktig grunnlag for vurdering og videreutvikling av driften. Diakonhjemmet Høgskole har gjennomført to slike evalueringer. Den første fant sted i 2005, og foreliggende evaluering er gjennomført i 2007. I tillegg til å evaluere driften og erfaringer med den, skal ekstern evaluator også utvikle evalueringsverktøy som bidrar til å sikre kvalitet og likhet i gjennomføringen – også av eventuelle fremtidige evalueringer.

Pr. 31.12.2003 var det 12 klubber i Norge. Målet var å utvide med fem nye klubber i 2004, både ved nyetableringer og ved å dele eksisterende klubber. Ved starten av 2006 hadde FiN (Familieklubbene i Norge) 8 aktive klubber, hvorav 4 var lokalisert i Oslo og de andre 4 i andre deler av landet. Det er registrert 8 øvrige klubber som for tiden ikke har regelmessig drift, eller som er i ferd med å starte opp. Ved starten av 2007 hadde FiN 11 klubber hvorav 4 er lokalisert i Oslo og de andre 7 i andre deler av Norge. Mot slutten av 2007 er det totalt 15 klubber.

1.3 Familieklubbens hovedidé og målsettinger

Familieklubbene er en helhetlig modell som innebærer forebygging, behandling i samarbeid med behandlingsapparatet og ettervern, definert som et ”nettverksbasert arbeid med alkoholproblemer”. Alkoholproblemer anses som atferds- og livsstils problemer hvor rusmisbrukeren og hans/hennes familie kommer inn i en problemvedlikeholdende negativ spiral. Dette gjør det svært vanskelig å utvikle en vedvarende rusfri tilværelse for alle berørte parter. Målet i Familieklubbene er å endre brukernes livsstil for å få et rusfritt og bedre liv.

Det største problemet er ofte ikke å bli rusfrie, men å holde seg rusfrie. Dette innebærer som oftest å måtte bryte med gammel livsstil og tidligere sosiale nettverk og å skaffe seg nye rusfrie relasjoner.

Familieklubbens viktigste virkemiddel er å gi mulighet til å treffe nye mennesker som kan hjelpe hverandre til å endre den gamle livsstilen og sosiale kulturen. Familieklubbens deltakere er erfaringsmessig mennesker som representerer to sentrale ressurser, (1) de er ikke en del av familiens gamle livsstil og kultur, og (2) de har en erfaringsbasert kompetanse både på hvor hindringene ligger og hva som muliggjør endring av livsstil for å forbli rusfrie. Dette danner spesielt gode forutsetninger for å dele erfaringer og gi hjelp og støtte til å endre medlemmenes og familiens livsstil og sosiale kultur.

Familieklubbene er et lavterskeltilbud hvor det kun stilles krav om at deltagerne ønsker å endre sin livssituasjon. Det er ikke krav om henvisning fra noen offentlig instans. Den enkelte klubb ledes av en klubbassistent som kan være rekruttert fra brukerne selv eller fra faglærte personer utenfor Familieklubben. Klubben møtes regelmessig én gang i uken i 1 ½ time, til samme tid hver gang.

Utgangspunktet for Familieklubbene er at problemer knyttet til alkohol og andre rusmidler både har fysiske, psykiske og sosiale aspekter. En alkoholmisbruker kan påføre ektefelle og barn direkte psykiske eller fysiske traumer. I tillegg påfører misbrukeren ofte familien økonomiske og sosiale belastninger. I tillegg til selve klubbvirksomheten er det derfor viktig å bygge opp et oppfølgingsapparat utenfor institusjon, som dekker misbrukerens behov for langsiktig oppfølging og rehabilitering (Prosjektskisse for Familieklubbene). Tiltaket tar sikte på å være en hjelp til alle i familien, ikke bare til den som har rusproblemer.

FiNs hovedmål er operasjonalisert i en rekke konkrete tiltaksmål som omfatter følgende områder: Etablering av nye klubber, styrke kvalitet på arbeidet i eksisterende klubber, rekruttering av nye medlemmer og oppbygging av organisasjonen.

2 Evaluering: Målsetting, problemstillinger og gjennomføring.

2.1 Målsetting og problemstillinger

Målet for evalueringen er å vurdere arbeidet i FiN i forhold til hovedmålsettingene.

FiN har fire hovedmålsettinger:

1. *Rusfrihet. Dette innebærer ikke bare å bli rusfri, men også å holde seg rusfri.*
2. *Økt livskvalitet. Det vil bli si å få et godt forhold til de nærmeste og få andre interesser og verdier enn det misbrukstilværelsen innebærer.*
3. *Gjenoppretting av sosiale nettverk*
4. *Videreutvikling av sosiale nettverk*

På denne bakgrunn formuleres følgende problemstillinger:

- 1 Bidrar deltagelse i FiN til å utvikle og vedlikeholde *en rusfri livsstil, eller en vesentlig bedring* for primærmedlemmet og hans/hennes familie?
- 2 Har deltagelse i FiN bidratt til en positiv endring av *familiens livskvalitet*, utvikling av rusfrie og nære sosiale relasjoner og meningsfylte og ”rusfrie” sosiale aktiviteter?
- 3 Har det skjedd en *utvikling av et stabilt og støttende sosialt nettverk* som følge av deltagelse i FiN?

Hvorvidt klubbene lykkes i å oppnå disse hovedmålsettingene, vurderes primært ut fra den verdien det har for medlemmene i klubbene, der deres personlige opplevelser og erfaringer kartlegges. Disse vil følgelig være evalueringens sentrale informanter.

Oppdragsgiver ønsker at evalueringen blir foretatt med regelmessige mellomrom, for – over tid – å identifisere fremgang i endret livsstil og mulige årsaker til dette. Utvikling av et evalueringsverktøy som kan gjentaes over kortere (måneder) eller lengre perioder (år), er nødvendig for å vurdere i hvilken grad hovedmålsettingene nåes ved den måten familieklubbene er organisert og fungerer på. Spørreskjemaet som omtales i neste avsnitt utvikles med tanke på dette.

2.2 Gjennomføring: metode og datainnsamling

I evalueringen benyttes følgende metode for å besvare de aktuelle problemstillingene:

Utvikling av spørreskjema som består av spørsmål med ferdige svarkategorier og som fylles ut av informanten selv (kvantitativ metode), samt åpne oppfølgingsspørsmål. Denne type datainnsamling skaper grunnlag for statistisk bearbeiding av innsamlede data dvs. *kvantifisering* av dataene, med utfyllende og forklarende kvalitative svar på de åpne oppfølgingsspørsmålene. Metoden velges fordi den gir oversikt over og kunnskap om viktige spørsmål og kjennetegn ved utvalget som helhet. Åpne oppfølgingsspørsmål hvor informanten med egne ord utdyper sitt svar gir innsikt i svarets begrunnelse og innhold. Undersøkelsen omfatter alle aktive klubbmedlemmer. Spørreskjemaet ble sendt ut til alle klubbmedlemmer i Norge som enten var aktive eller hadde vært passive medlemmer i inntil ett år. Arbeidet med evalueringen startet i mai 2007 ved at evaluator var tilstede på en klubbassistent samling. Hensikten var å for å få et innblikk i Familieklubbens arbeidsmåte og aktuelle problemstillinger. Deretter var hun tilstede på to klubbmøter - begge avholdt i Oslo – med 15

minutter dialog mellom evaluator og klubbmedlemmene på slutten av møtet hvor det ble stilt spørsmål til medlemmene på bakgrunn av hva hun observerte. Dette dannet utgangspunktet for at hun laget et utkast til to spørreskjema (et til brukerne og et til familiemedlemmene) – bestående av både lukkede og åpne spørsmål. Det første utkastet ble gjennomgått av og drøftet med en gruppe utvalgte brukere og en gruppe utvalgte familiemedlemmer. Deretter ble skjema justert og delt ut til de samme medlemmene. Dette tok de med seg hjem, fylte ut og ga skriftlige tilbakemeldinger på hva som var styrker og svakheter i skjemaet. Dette var en pilottest som ga avgjørende viktig informasjon før de endelige skjemaene ble utarbeidet og distribuert til alle deltagerne i Familieklubbene i Norge via leder Christina Aaseth. Skjemaer ble sendt til klubbens klubbassistent vedlagt en lukket konvolutt som medlemmet skulle legge sitt utfylte skjema i og selv klistre igjen. Deretter skulle de leveres tilbake til klubbassistenten som skulle sende skjemaet tilbake til ledelsen i FiN. Deretter fikk forskeren overlevert de innsendte skjema. Skjemaet var anonymisert slik at det ikke kunne identifiseres.

Temaene som var i fokus i spørreskjemaet var:

- Generelle opplysninger om deltagerne i FiN
- Opplysninger vedr. klubbmedlemskapet
- Organisering av klubbmøtene
- Opplæring, utdanning, kurs

Hovedfokus/ evalueringsområder vedr. FiN`s hovedmålsettinger

- Rusfrihet – holde seg rusfri, grader av bedring i edrskaps situasjon
- Økt livskvalitet – få et godt forhold til sine nærmeste, få andre interesser og verdier enn det misbrukstilværelsen innebærer?
- Relasjoner – aktuelle - gjenoppretting av rusfrie sosiale relasjoner som er blitt avskallet som følge av en rusrelatert livsstil - utvikling av nye sosiale relasjoner
- Interesser
- Sosial kompetanse
- Verdier
- Andre aktuelle forhold

3 Resultater

3.1 Generelle opplysninger om deltagerne i FiN

Det føres ikke noe register over deltagende klubbmedlemmer, eller over klubbmedlemmer som har sluttet. Dette er begrunnet i den filosofien som ligger til grunn for Familieklubbene. Det er kun klubbassistenten i den enkelte klubb som har en telefonliste over medlemmene i egen klubb, slik at klubbmedlem som uteblir fra møtene kan kontaktes ved behov. Leder for FiN bestemte at medlemmer som hadde tatt en pause fra klubben i inntil et år skulle inkluderes i undersøkelsen, mens medlemmer som hadde vært passive lenger ikke ble kontaktet grunnet manglende registrering.

Ledelsen i FiN oppgir at det idag er registrert 15 klubber i Norge. Av disse var 7 klubber aktive på evalueringstidspunktet. Videre ble 3 klubber til startet høsten 2007, men disse var for nye til å delta i evalueringen. I tillegg var 5 klubber enten planlagt oppstartet eller de hadde et opphold i virksomheten på intervju tidspunktet, som var august 2007. 68 personer var klubbmedlemmer i de 7 aktive klubbene i august 2007. Grunnet uforutsette problemer i 2 av de aktive klubbene, ble spørreskjemaene kun sendt til 5 av klubbene som samlet hadde 49 medlemmer. Av disse har alle 49 medlemmene svart på de utdelte skjema (20 brukere og 29 familiemedlemmer). Dette innebærer en svarprosent på 72 %. Dette er en høy svarprosent. Undersøkelsen vurderes som representativ for de klubbmedlemmene som var aktive i de 7 Familieklubbene i Norge i august 2007.

Av de 20 brukerne er 9 kvinner og 11 menn. Disse har en gjennomsnittlig alder på 55 år, hvor den yngste er 39 og den eldste 76 år gamle. Av de 29 familiemedlemmene er 24 kvinner og 5 menn, med en gjennomsnittlig alder på 54 år, hvor den yngste er 18 og den eldste 79 år gammel.

3.2 Opplysninger vedr. klubbmedlemskapet

Informasjon om Familieklubbene fra Blå Kors, det sosiale nettverk og offentlige kontor

Målsettingen med å etablere og utvikle Familieklubbene i Norge forutsetter at potensielle målgrupper får informasjon om tilbudet. Ledelsen i FiN var derfor interessert i å få nærmere kunnskap om hvor klubbmedlemmene hadde fått informasjon om Familieklubbene. Vi spurte derfor om ”*Hvor fikk du informasjon om FiN?*”. Over halvparten av informantene (51 %) svarte at de fikk informasjon om Familieklubbene fra Blå Kors, etterfulgt av familie og venner (27%) , offentlig kontor (15%) og presse (7%).

Deltagelse Bruker - Familiemedlem

Familieklubbene har som sin spesielle filosofi at det nærmeste sosiale nettverket også bør delta i Familieklubben sammen med brukeren fordi deres liv blir rammet av at en av deres nærmeste er rusmisbruker. Spørsmålet ble stilt ”*Er noen fra ditt sosiale nettverk med i din familieklubb?*”.

Mens hovedtyngden av brukerne (75% -15 personer) oppgir at deres ektefelle/samboer/partner deltar, oppgir 15 % (3 brukere) at deres barn deltar. 1 person oppgir at vedkommendes forelder, 2 personer at deres venn og 2 personer at gruppen ”andre” (bl.a. søsken) deltar i Familieklubben sammen med dem. 3 brukere (15 %) oppgir at ingen i deres sosiale nettverk deltar i klubben. Blant de ovennevnte brukerne er det 5 brukere som oppgir at flere enn et familiemedlem deltar i klubben; 2 oppgir at 2 familiemedlemmer deltar (ektefelle og venn), 2 brukere oppgir at både ektefelle og venn deltar, mens 1 bruker oppgir at hele 3 familiemedlemmer deltar i klubben (ektefelle, foreldre og søsken).

På spørsmål til brukerne om ”*Har de du ønsket skulle delta i FiN sammen med deg blitt med?*” svarte 11 informanter (61%) ”Ja”, 3 ”Delvis” og 4 ”Nei”, dvs. 7 personer (39%) kunne ønsket noen andre (eller flere) fra sitt nettverk med i sin klubb, dette gjelder særlig ønsket om at deres barn deltok i klubben.

På spørsmål om ”*Hva tror du er grunnen til at vedkommende ikke deltar?*” oppgis følgende svar;

- vedkommende har ikke tid
- har for mange problemer selv
- er flau, skjønner ikke hva det ”går ut på”
- brukeren har ikke spurt
- skremmende å snakke om problemene i klubben sammen med andre
- er for usikker - få andre ektefeller som deltar i klubben

Flere familiemedlemmer deltar uten bruker

På spørsmål til *familiemedlemmene* om ”deres” bruker deltar i Familieklubben, svarte hele 13 av 29 familie-informanter (45 %) at de deltar i FiN uten at ”deres bruker” selv deltar og 16 personer (55 %) at bruker deltar sammen med dem. På spørsmålet ”*Hvilken relasjon har du til bruker?*” (uavhengig av om bruker går i FiN!) er 12 personer (44 %) ektefeller, 9 personer (33 %) barn og 6 personer (22 %) er foreldre. Selv om 2 av brukerne svarer at venner deltar er det ingen venner av brukerne blant våre informanter.

Det er svært viktig at familiemedlemmer deltar

På spørsmålet om det var viktig at familiemedlemmer deltar sammen med bruker i FiN, svarer hele 90 % (17 brukere) og 83 % (20 familiemedlemmer) at dette er svært viktig. 5 % (1 bruker) og 8 % (2 familiemedlemmer) svarer at de er usikre på om det er viktig. 5 av de 29 familiemedlemmene har ikke besvart dette spørsmålet, mens alle brukerne har besvart.

Følgende hovedbegrunnelser oppgies:

- bedre innsikt og forståelse for situasjonen
- bedret kommunikasjon mellom bruker og familie
- øke evnen til å ta opp felles problemer i familien
- redusere brukerens skyldfølelse – se at andre er i samme situasjon
- problemløsning av fastlåste situasjoner i familien
- øket trygghet for bruker og familiemedlem

De fleste av brukerne har gått til behandling for sitt rusbruk før de startet i FiN

Undersøkelsen har også innhentet informasjon om hvor mange som hadde vært inne i et behandlingsopplegg før de startet i Familieklubben og om deres familiemedlem deltok i deres behandling. Man ønsket også å få informasjon om bruker og familiemedlem startet samtidig i klubben.

16 brukere (84 %) oppgir at de har gått i behandling for sitt rusmisbruk før de startet i Familieklubben. På spørsmål om noen fra deres familie var trukket inn i denne behandlingen svarer 11 brukere (73 %) at ingen fra familien var med. Mens 11 brukere (61 %) oppgir at det var de selv som tok initiativ til behandlingen, oppgir 6 brukere (33 %) at det var familien og 1 bruker (6 %) oppgir ”Andre ” (Sykehuset). På spørsmålet om hvem som startet først i klubben – bruker, familiemedlem eller samtidig– oppgir 9 brukere (45 %) at de startet først, 9 brukere (45 %) at de startet samtidig og 2 brukere (10 %) at deres familiemedlem startet først.

Klubbmedlemmene er i hovedsak stabile deltagere i Familieklubben

Det var også ønskelig å få en oversikt over hvor lenge medlemmene hadde gått i klubben. Gjennomsnittlig tid for medlemskap var 3 år og 2 måneder, med en minimums tid på 8 måneder og en maksimums tid på 7 år. Det er svært liten forskjell på brukere og familiemedlemmer når det gjelder tidspunktet for oppstart i klubben.

Hjelp meg selv og familien er hovedgrunner til å starte i Familieklubben

Et av de viktigste spørsmålene i undersøkelsen var: ”Hva var hovedgrunnene til at du valgte å bli med i FiN?”. Svaret var følgende:

- Bli rusfri
- Hjelp familien min - at familien skulle få hjelp til å fungere bedre
- Trengte et sted hvor vi kan snakke sammen – utveksle erfaring - behandling for begge to
- Møte andre i samme situasjon - løse felles problemer – likemannsarbeid bra
- FiN representerer et syn på rusmisbruk som stemmer med egne erfaringer
- Fornuftig organisasjon – politisk og livssynsnøytral
- Ville gjøre alt for å få bruker til å slutte – var desperat
- Håp om å få med ektefellen – lyktes ikke – får hjelp selv

Nesten alle deltagerne i Familieklubbene i Norge ønsker å fortsette som medlemmer

43 av 49 informanter (92 %) ønsker å fortsette i Familieklubbene, herav 19 brukere (95 %) og 24 familiemedlemmer (89 %).

De fleste begrunnelsene gjengis fordi de samlet gir et bredt bilde av hvilke rolle og betydning Familieklubbene har for deltagerne;

- Som alkoholiker er dette familiens livsforsikring. Styrke at min kone er med og har vært med fra starten
- Føler meg ikke som ”en plage” for familie og venner. De forstår min fortvilelse
- Positiv og god klubb både for meg og for bruker – trygt sted å snakke om rusproblemet
- Hjulpet både meg og hele familien min.
- Mixen med bruker og familie er suveren
- Vi snakker mye mer sammen
- Går utrolig bra med bruker
- Beste måten å bekjempe problemet mitt på
- Gir moralsk støtte
- Jeg har lært mye og jeg klandrer ikke bruker på samme måte lenger. Har lært å leve mitt eget liv – ikke brukerens liv
- Møter andre med samme erfaring – er ikke alene
- Rusproblemet har bedret seg betraktelig
- Vi har fått nye venner - fellesskapet
- Blir tryggere – utrolig godt å møte mennesker som har opplevd de samme tingene
- Hjelper å snakke med folk som forstår problemene dine
- Problemene er ikke definitivt over
- Det hjelper – gir styrke til å takle eventuelle tilbakefall
- Lyst til å hjelpe andre i samme situasjon
- Er nærmest blitt en livsstil å hjelpe andre

- Et spesielt fellesskap jeg ikke har med mine andre venner
- Lærerikt å høre hvordan andre takler problemene
- Valgt å fortsette fordi oppslutningen i gruppen er blitt bedre nå

4 informanter (8 %) oppgir at de er "Usikre" på om de ønsker å fortsette, 1 person i brukergruppen og 3 i familiegruppen. Ingen har svart "Nei" på spørsmålet om de ønsker å fortsette i klubben.

Oppgitte årsaker til at de er usikre er;

- Blitt en veldig liten gruppe – nesten bare pårørende
- Assistenten må ikke glemme at de ikke er profesjonelle
- Synes klubben har tapt seg – blitt en såkalt syklubb hvor rusproblematikken ofte uteblir
- Usikker på utbyttet
- Vanskelig med kommunikasjon
- Oppmøtene føles av og til som en stressfaktor i livet – det blir en avveining

De fleste klubbmedlemmene har vært aktive lenge

Selv om det skulle vise seg at medlemmene i Familieklubben i Norge hadde vært klubbmedlem over flere år, ønsket ledelsen å få mer nyansert kunnskap om graden av aktivitet og passivitet i deres deltagelse.

Mens bruker-gruppen svarer at de i gjennomsnitt har vært *aktive* medlemmer (dvs. deltatt regelmessig på alle klubbmøtene) i 3 år, svarer familiemedlemmene at de har hatt en jevn aktivitet i 2 år og 9 måneder. 35 informanter (75%) svarer at de har vært aktive medlemmer siden de startet i FiN. Skiller vi mellom brukere og familiemedlemmer finner vi at tallet reduseres til 13 brukere (68 %) og 22 familiemedlemmer (79 %) som oppgir at de har vært aktive medlemmer. 12 informanter (26 %) oppgir at de har vært passive medlemmer; 6 brukere og 6 familiemedlemmer, 3 personer i 2 måneder, 2 personer i 3 måneder og 7 personer oppgir at de har vært passive i 7 måneder.

Viktig informasjon fra klubbmedlemmene til ledelsen i Familieklubben

På spørsmålet om "*Hva var grunnen til at du ble passivt medlem?*" oppgis følgende årsaker;

- Var til behandling "andre steder"
- Var på opptrapping av metadon
- Tilbakefall
- Dårlig oppslutning i klubben
- Mange andre avtaler – jobb, skole – blir stress
- Jobbet utenbys
- Lang reisevei (ca 10 mil)

Vi spurte også om "*Dersom du har blitt aktivt medlem igjen, hva var grunnen til det?*" og fikk følgende svar;:

- Opplevelse av tilhørighet – godt utbytte
- Var avtalt – etter tilbakefall

- Sluttet med misbruket
- Ble ”stabil” igjen - ville ha et normalt familieliv og ”et hyggelig et”
- Jobber i Oslo nå
- Timeplanen på skolen ”passer bedre” med møtetidspunkt i FiN

På spørsmål om hva Familieklubben burde endre: ”Hvilke endringer i FiN eller i din egen klubb måtte eventuelt gjennomføres for at du skulle ønske å fortsette som aktivt medlem?” fikk vi følgende svar;

- Flere på klubbmøtene
- Bedre oppslutning
- Ønsker nye medlemmer
- Jeg savner en følelse av å komme videre – ikke bare sitte og klappe hverandre på skulderen. Er viktig med både bruker og pårørendes erfaringer, men vi må videre ellers får det hele preg av en klagemurfunksjon
- Råde folk kanskje litt mer til å legge seg inn til behandling, at vi burde ha flere forbindelser med innleggingssteder. Som sagt tidligere vi er ikke profesjonelle. Noen råd som blir uttalt er farlige for noen å prøve

Svært få medlemmer har vært klubbassistent i egen klubb

Ønsker klubbmedlemmer etter noe tid å ”rykke opp” til å bli klubbassistent i Familieklubbene? På spørsmål om ”Er du, eller har du vært klubbassistent for din egen klubb?”, svarer 44 informanter (89 %) ”Nei”. 4 brukere (20 %) og 1 familiemedlem (4 %) har valgt å gå inn i rollen som klubbassistent i løpet av sin tid i FiN.

Følgende begrunnelse oppgis for å velge rollen som klubbassistent;

- Ansvar for å lede og tilrettelegge aktiviteter utenfor møtene
- Et ønske om å kunne bidra, og samtidig gi noe tilbake
- For å lære mer og se hva klubbassistentkurset lærte bort
- Er tidligere misbruker. Fin utfordring. Lærer veldig mye (Kurs og lignende).
- Fordi selve konseptet er så bra

3.3. Organisering av klubbmøtene.

Informantene er i hovedsak fornøyd med klubbmøtenes struktur og innhold

Som hjelp til videre organisering og utvikling av Familieklubbene var det vanskelig å få ønsket ledelsen kunnskap om medlemmenes vurdering av møtenes struktur og innhold. Følgende spørsmål ble stilt: ”Har klubbmøtene en struktur og et innhold som gir deg den hjelpen du trenger?”. 39 av de 49 informantene (83 %) svarer at de er fornøyd med den struktur og det innhold som klubbmøtene har i dag. Brukere og familiemedlemmer er like fornøyd. 2 informanter (4 %) svarer at de ikke er fornøyd og 6 informanter (13 %) svarer ”Vet ikke”.

Flest informanter er fornøyd med klubbassistens rolle i klubbmøtene

En viktig faktor for møtenes struktur og innhold er klubbassistentens rolle og funksjon. Det var derfor viktig å få opplysninger om deltagernes vurdering av assistentenes rolle ved hjelp av følgende spørsmål:

”Er du fornøyd med klubbassistentens rolle i klubbmøtene?”. 36 informanter (78 %) svarer at de er fornøyd med assistentenes funksjon og rolle. Av disse er 24 fornøyde familiemedlemmer (86 %) og 12 fornøyde brukere (67 %). 6 brukere (33 %) og 4 familiemedlemmer (14 %) svarer imidlertid at klubbassistentens rolle *”Kunne vært bedre”*.

De som svarer at assistentens rolle *”Kunne vært bedre”* foreslår at klubbassistentene kunne

- Lytte mer aktivt – høre hva som blir sagt *”bak ordene”*
- Styre møtene bedre – bedre struktur
- Mer profesjonell ledelse
- Klarere tilbakemeldinger til folk som vil *”koseprate”* og til de som romantiserer et glass vin
- Litt mer deltagelse fra leder
- Mer aktiv og stoppe medlemmene hvis det skli ut slik at det blir et såkalt *”symøte”*
- Være mer aktiv i samtalene
- Være flinkere til å rekruttere nye medlemmer

Klubbassistentens bakgrunn synes ikke å være avgjørende

På spørsmålet *”Ønsker du en klubbassistent som selv har vært medlem i en familieklubb eller ønsker du en klubbassistent med fagbakgrunn?”* svarer informantene følgende: 17 personer (40 %) ønsker seg en person som selv har vært medlem, 15 personer (35 %) sier at det ikke har noen betydning om personen har fagbakgrunn og/eller selv har vært medlem og 9 personer (21 %) ønsker seg en person med fagbakgrunn. Av disse ønsker 8 brukere (47 %) seg en person som selv har vært klubbmedlem, ønsker 9 familiemedlemmer (35 %) seg også dette. 2 brukere (12 %) og 7 familiemedlemmer (27 %) ønsker seg derimot en med fagbakgrunn. Når det gjelder om fagbakgrunn eller/og har vært medlem er *”Uten betydning”*, svarer 15 informanter (35 %) (likt fordelt i gruppene) bekreftende på dette.

Følgende begrunnelser gis for å vektlegge at man selv har vært medlem:

- Har egen forståelse av felles problem
- De som har skoen på vet best hvor den trykker
- Mer erfaring
- Skjønner problemet og er grundig *”utdannet”* i faget
- Assistenten bør ha kjennskap og følt på kroppen ang. rus
- Lettere å forstå når man selv har vært medlem
- Vet mer om livet – at ikke alt går etter boka

Følgende begrunnelser gis for å vektlegge at man foretrekker en person med fagbakgrunn:

- En fagperson vet mer når det røyner på
- Med fagbakgrunn er det en mer nøytral, kunnskapsrik person som kan veilede gruppen som en helhet fremover – mot målet
- Klubbassistent med faglig bakgrunn kan gi oss faglig lærdom, erfaringer har vi selv
- Psykologi – erfaring – kunnskap
- Trøblete med mulig tilbakefall dersom assistenten er bruker
- Enkelte med fagbakgrunn jobber for mye etter boka
- Trenger også en som er i stand til å oppsummere

3.4 Opplæring, utdanning, kurs

Undersøkelsen belyste også klubbmedlemmenes vurderinger av de kursene som tilbys medlemmene – både på lokalt og sentralt hold.

Omtrent halvparten av klubbmedlemmene har ikke deltatt på Familieklubbens kurs

Det første spørsmålet var ”*Hvor viktig har innføringskurset vært for ditt utbytte av klubbmøtene i FiN?*”. (Disse holdes for nye klubbmedlemmer).

23 personer (52%) svarer at de ikke har deltatt på disse. Av de som har deltatt svarer 11 personer (25%) at de er ”Litt viktige” og 7 personer (16%) at de er ”Veldig viktige” av alle informantene. 3 personer (7 %) er usikre og tar ikke standpunkt.

Av de 23 informantene som ikke har deltatt på kurset er det hele 10 brukere (63 %), mot 13 familiemedlemmer (46 %). 11 av informantene (25 %) svarer at disse kursene er ”Litt viktige”, likt fordelt mellom gruppene. Mens 7 familiemedlemmer (25 %) svarer at de synes disse kursene er ”Veldig viktige”, er det ingen av brukerne som svarer dette. 2 av brukerne og 1 familiemedlem er ”Usikre” på hva de skal mene.

Begrunnelsene for svarene var blant annet;

- Oppdaget min egen fordømmelse og motstand i møte med tidligere rusbrukere, oppdaget at jeg var veldig sint på dem alle
- Ønsker kurs med større fokus på egne følelser. Lære å kjenne oss selv bedre
- Fin info om hva FiN står for
- Har fått innføring i hvor problemet er, og hva en selv kan bidra med
- Blir kjent med andre som har samme problem – forstår hverandre – snakke ut
- Lære om rusens virkninger – takle situasjonen
- Ga meg viktig informasjon og direkte fagkunnskap innenfor feltet rus
- Mer forståelse – interessante samtaler
- Tilpasse enkeltleksjoner mer til norske forhold

Når det gjelder betydningen av ”*Oppfriskningskurs og temakurs, initiert av din egen klubb, eventuelt i samarbeid med andre klubber..*”, er bildet omtrent det samme. 22 personer (52 %) har ikke deltatt, 8 personer (19 %) synes kursene har vært ”Litt viktige”, 8 personer (19 %) synes at de har vært ”Veldig viktige”, og 4 (10 %) er ”Usikker”. På gruppenivå er resultatene også omtrent det samme, bortsett fra at 6 familiemedlemmer og bare 2 brukere synes at disse kursene er ”Veldig viktige”.

Begrunnelsene for svarene var blant annet;

- Faglig informasjon bra
- Får repetert nyttig stoff
- Fortsett med opplysning, kontakt med andre. Medlemmene må diskutere
- Samlinger med flere klubber/mennesker. Større utdypning av det vi jobber med
- Temakursene er fine. Gode forelesere som peker på sentrale ting hvor man kjenner seg igjen
- Temakurs har vært lærerike og interessante

- Interessante emner, greit og interessant som et avbrekk. Men går ut over klubbmøtet. Burde taes en annen dag eller etter møtet.
- Fortsett med opplysning – men vi trenger fornyelse
- Det har vært for mye rot: Ikke kurs – så kurs likevel.....
- Brosjyrer på legekantor, sosialen, trygdekantor, stand i byen etc.
- Utdeling av visittkort
- Fronte behandlingsinstitusjoner

På spørsmål om det er gjennomført ”Tiltak for å informere om FiN for å øke rekrutteringen til klubbene”, svarer 25 personer (58 %) ”Ja”. 16 personer (37 %) svarer at de ”Ikke vet”. Det er en jevn fordeling mellom brukere og familiemedlemmer (58 %), mens hele 11 familiemedlemmer (42 %) og 5 brukere (29 %) svarer at de ”Ikke vet” om det er gjennomført slike tiltak.

Spørsmål om hvilke tiltak som i så fall var gjennomført fra klubben og ga følgende svar:

- Annonsering, informasjon etc.
- Utarbeidet en folder som er lagt ut på legekantor
- Var med på TV med informasjon – telefonlinje etterpå
- Kontakt med sosialkantor
- Media
- Blir generelt for anonyme utad
- Stands – brosjyrer – utdeling på apotek, legekantor etc. Men det synes om vi trenger ildsjeler
- Brosjyrer til trygde- og legekantor
- Levert foldere og kort med telefoner til FiN
- Har koblet meg opp mot rusteam i kommunen, samt behandlings institusjoner
- Pratet om FiN på Pro-senteret og stått på stand.
- Nettside

På oppfølgingsspørsmålet ”Førte disse tiltakene til at flere begynte i FiN tror du?” er 31 informanter (68 %) usikre. Her finner vi også noe forskjell mellom gruppene; mens 11 brukere (85 %) er usikre, er 10 familiemedlemmer (56 %) det samme.

I det nest siste spørsmålet spurte vi om ”Hvor viktige har kurs arrangert av FiN sentralt vært?”. Mønsteret i svarene på noen av spørsmålene ovenfor bekreftes i svarene også her: Mens 21 informanter (53 %) ikke har deltatt på slike kurs, svarte 8 familiemedlemmer og 2 brukere (25 %) at disse kursene er ”Veldig viktige”.

4 brukere og 1 familiemedlem (13 %) er usikre på hvilken betydning kurser arrangert av FiN sentralt har.

Følgende kommentarer oppgis:

- Man får informasjon og deler meninger
- Vært veldig hyggelig og lærerikt
- Viktig å få snakket med andre i andre deler av landet for å høre hvordan klubben fungerer der
- Kursene har gitt ny forståelse og kunnskap om rusproblem Inspirert til å kjempe videre
- Opplysning om alkohol/rus er viktig – dialog mellom bruker og pårørende
- Selve samlingen er viktig – det sosiale – ha det hyggelig uten rus

På det siste spørsmålet om opplæring, utdanning og kurs spør vi ”*Hvor viktige har Landstreffene i FiN vært?*”, oppgir omtrent samme % som ovenfor at de ikke har deltatt på disse, nemlig 22 personer (52 %). Dette er i hovedsak familiemedlemmer - hele 16 personer av 22. 10 personer (24 %) svarer at Landstreffene er henholdsvis ”Litt viktig” (24 %) og 10 personer (24 %) at de er ”Veldig viktige”. Disse svarene er ganske jevnt fordelt mellom gruppene.

Informantene oppgir følgende begrunnelser for sine svar:

- Treffer andre mennesker i andre klubber, får tips og synspunkter på hvordan det drives andre steder. Nyttig erfaring som vi kan ha med til egen klubb
- Gruppearbeid er positivt og kontakt skapende
- Sosialt viktig. Er mange som sliter med det samme problemet. Faglig lærerikt
- Ser helheten i landet. Vi må ikke dabbe av, men mange klubber sliter
- Foredrag og undervisning som er med på å fortsette gode prosesser
- Nye impulser som klubbassistent

3.5 Hovedfokus: Familieklubbens hovedmålsettinger

Fem hovedområder danner sammenlagt Familieklubbens hovedmålsettinger og er derfor belyst i evalueringen.

De fem hovedområdene er:

- Rusfrihet – holde seg rusfri, grader av bedring i edrskaps situasjon
- Økt livskvalitet – få et godt forhold til sine nærmeste, få andre interesser og verdier enn det misbrukstilværelsen innebærer?
- Relasjoner – aktuelle - gjenoppretting av rusfrie sosiale relasjoner som er blitt avskallet som følge av en rusrelatert livsstil - utvikling av nye sosiale relasjoner
- Interesser
- Sosial kompetanse
- Verdier

3.5.1 Rusfrihet – holde seg rusfri - grader av bedring

Selv om Familieklubbene opprinnelig var rettet inn mot mennesker som hadde et stort rusmisbruk av alkohol, har personer som misbruker andre rusmidler - som narkotiske stoffer eller/og er blandingsmisbrukere - etter hvert ønsket å bli klubbmedlem i Familieklubbene i Norge. Derfor var det vanskelig å få en oversikt over hvilke typer rusmidler som medlemmene hadde vært eller var/er avhengig av.

Alkohol er det rusmiddel som flest av brukerne har brukt/bruker

Vi stilte følgende spørsmål ”*Hvilke(n) type(r) rusmidler har du (eller brukeren) brukt?*”. 29 informanter (60 %) oppgir at alkohol anvendes som eneste rusmiddel. Av disse er 14 brukere (88%) medlemmer i FiN. 8 informanter (17 %) oppgir at misbruket utelukkende er av narkotiske stoffer. 6 informanter (13%) oppgir at misbruket er knyttet til en blanding av alkohol og piller, 1 person (2 %) oppgir at det er knyttet til alkohol og narkotika og 4 personer (8%) oppgir at misbruket er knyttet til en trippel-kombinasjon mellom alkohol, piller og narkotiske stoffer. Ser vi på tallene om deltagelse i FiN blant de som misbruker narkotiske

stoffer – enten alene eller som del av et blandingsmisbruk (35%) – er bare 13% klubbmedlemmer, dvs. der hvor narkotiske stoffer er innblandet som en del av misbruket er deltagelsen i FiN svært lav, sammenlignet med personer som misbruker alkohol.

Rusmisbruket har for de fleste vært ”I perioder” på ca 1 måneds varighet

På spørsmål om brukeren rusmisbruk har vært ”Sammenhengende” eller ”I perioder” svarer 17 informanter (35 %) at misbruket har vært sammenhengende (11 familiemedlemmer (38 %) og 6 brukere (32 %)). 31 informanter (63 %) (18 familiemedlemmer og 13 brukere) oppgir at rusmisbruket har vært ”I perioder”. På spørsmål om hvor lenge de eventuelle periodene har vart finner vi en gjennomsnittlig lengde på 1 måned, med en variasjon mellom 1 uke og 7 ½ måned.

Dersom brukerne har hatt ”tilbakefall” - har det bare vart noen dager

Vi spurte om brukeren hadde gjenopptatt sitt rusmisbruk etter at vedkommende hadde begynt i Familieklubben. Mens 11 brukere (58 %) oppgir at de har hatt tilbakefall, svarer 8 brukere (42 %) ”Nei”. 1 person svarer ikke. Forskjellen mellom de som har hatt tilbakefall og de som ikke har hatt det, er liten. Interessant er det å se at 17 informanter av 49 (55 %) oppgir at tilbakefallet bare gjelder noen dager, noe som er ganske likt fordelt mellom begge gruppene. 10 personer (32 % av informantene) oppgir at tilbakefallet varte ”Noen uker”, også dette jevnt fordelt mellom gruppene Bare 2 brukere (7 %) oppgir at deres tilbakefall varte ”Noen måneder”.

Vi stilte et åpent oppfølgingsspørsmål om hva informanten trodde var grunnen til at brukeren startet i Familieklubben etter tilbakefallet og fikk følgende svar;

- Bli rusfri
- Møtene virker positivt, ingen ser ned på en eller fordømmer en, kjenner hverandre godt
- Ville komme tilbake på rett spor igjen
- Vil ha et stabilt liv med selvtillit og et familieliv tilbake
- Får meg raskt på rett vei igjen
- Prøve videre
- Forståelse fra de andre klubbmedlemmene
- Ingen fordømmelse i klubben
- Familiemedlemmer ”presser” på – de går på møter i FiN.
- Får støtte av andre
- Siden tidlig i tenårene har jeg vært som en mor for min egen mor, medført at jeg tidlig ble voksen med angst og stress
- Jeg er engstelig, redd, usikker og sint
- Lettere å ta opp ting og få forståelse

”Umulig å beskrive alt det negative som rusmisbruket har medført for meg og min familie”

Vi ønsket å få deres egne fortellinger om den negative påvirkningen som rusmisbruket hadde hatt på brukeren og familiens liv.

Her er informantenes kortfattede stikkord og dramatiske svar;

- Mistet jobb og førerkort
- Familieproblemer
- Dårlig helse – fysiske og psykiske smerter
- Medvirkende årsak til uførhet
- Forsløvende dårlig økonomi
- Uforutsigbart liv
- Mistet nettverk
- Ført til kriminalitet – utsatt for overgrep – gått langt ut over de grensene jeg aldri skulle tro at jeg noen gang kom til å gjøre
- Ødelagt mitt forhold til søsken/foreldre
- Umulig å beskrive alt
- Ble ikke herre i eget hus
- Ødelagt mye av oppveksten for barna
- Skadet og ødelagt forholdet til venner og familie
- Skam og skyldfølelse
- Fengsel, sykehus, Hepatitt C kronisk, mista barn, leiligheter osv. Manglende utdanning og jobb erfaringer
- Holdt på å ta livet av meg
- Ødelagt liv
- Fått store problemer; søvnmangel, spiseforstyrrelser, angst, frykt, vanskelig med å stole på folk, redsel mht fremtiden osv. Levde ikke mitt liv, passet på mamma
- Kan ikke invitere venner hjem – blitt ensom

En "Mye bedre" livssituasjon etter at de begynte i Familieklubben

Vi ønsket å få vite om deres livssituasjon var blitt bedret av å delta i FiN og stilte derfor spørsmålet: *"Hvordan vil du beskrive din (eller brukerens) situasjon i dag mht. grad av rusfrihet (eventuelt kontroll i edruskapsituasjon) sammenlignet med slik den var da du startet i FiN?"*.

Flesteparten av informantene opplever at de har fått en "Mye bedre" eller "Svært mye bedre" livssituasjon. Slår vi disse to svar alternativene sammen er det hele 30 informanter (av 49) (67 %) som opplever en bedring i sin livssituasjon etter at de begynte i FiN sammenlignet med tiden forut. Brukerne var den gruppen som ga sterkest uttrykk for dette med hele 15 (av 20) brukere (83 %), sammenlignet med 15 (av 29) familiemedlemmer (56 %). Mens 5 familiemedlemmer (19%) svarte at situasjonen var blitt "Litt bedre", var det bare 1 bruker (6%) som svarte dette. Likeledes var det 4 familiemedlemmer (15 %) som ikke syntes deltagelse i FiN hadde ført til noen bedring og 8 (11 %) som var usikre på dette, mot 1 bruker (6 %) på de samme svar alternativene.

Spørsmålet om deres livssituasjon var blitt forverret etter at de begynte i FiN ble besvart av svært få og kommenteres derfor ikke. Grunnen til dette er sannsynligvis at spørsmålet ikke oppleves relevant når vi har stilt det foregående spørsmål.

Å være medlem i FiN har betydning for graden og lengden av rusfrihet

På spørsmål til brukeren om ”*Har din deltagelse i FiN hatt noen betydning for at du er rusfri eller har en kontrollert edruskapsituasjon i dag?*” svarte 14 brukere (78 %) ”Ja” på at det var tilfelle, og 3 brukere (17 %) at de ”Vet ikke” om det er tilfelle.

Vi ønsket å få vite grunnene til at de enten svarte ”Ja” eller ”Nei”

De som svarte ”Ja” oppga følgende begrunnelser:

- Har klart å holde meg rusfri i lange perioder
- Motiverende, noe problem løsende
- Driver familieklubb selv, blir stadig påmint om hvilket elendig liv en rusmisbruker har
- Føler på at en ikke vil skuffe de andre i gruppa som møter opp. Vi bygger hverandre opp
- Er sammen med andre i samme situasjon og får derfor en moralsk støtte
- Har hjulpet å høre andres historier, noe som har minnet meg på hvem/hva jeg er
- Fellesskapet i klubben. Støtten fra andre medlemmer
- Den jevne påminnelsen om problemet er viktig for ikke å ”glemme” hvordan det var
- Skjønner bedre de pårørendes situasjon
- Mange drypp
- Jeg og min samboer har fått snakka ut
- Snakket om det det gjelder: FYLL
- Har forstått viktigheten av å ta vare på familien
- Innsikt i egne problemer
- Fått aksept hos klubbmedlemmene. Hjelp til å forbedre den daglige trang til å unngå å falle tilbake

De som svarte ”Nei” sa følgende:

- Rus er rus som igjen er en form for ro, det å kunne ”slappe” av

Klubbarbeidet kan styrkes på mange måter for å øke effekten av tiltaket

Ledelsen i Familieklubbene ønsket å få vite om klubbmedlemmene hadde noen ”*Forslag til endringer i din egen klubb som ville styrket klubbarbeidet og utviklingen av en varig rusfri (eller en kontrollert edruskapsituasjon) for deg selv (eller for brukeren)* ”:

Her er svarene deres;

- Flere deltagere.
- Mer stabilt fremmøte.
- Flere ektefeller
- Ta opp relevante ting innen rus, ikke at alt hele tidene er bra, det skurrer og jeg selv sier det samme
- Viktig med mer enn bare kvinner
- Prøve å få litt mer lik fordeling – ca 50 % av begge parter.
- Man må slutte å si at å ha tilbakefall/sprekker er positivt, kanskje for noen, men det tror jeg i så fall er et fåtall/unntak. Man kan dø av tilbakefall og det burde klubbene ha lært av!!!
- Deltagelse i det sosiale og kulturelle liv

Viktig at familiemedlemmer deltar i brukerens klubb for å maksimere effekten

Siden Famileklubbene er basert på filosofien om at det er deltagelse av både bruker og familiemedlem som gir den største effekten for brukerens rusfrihet, spurte vi familiemedlemmene om de trodde at deres deltagelse i FiN hadde hatt noen betydning for brukerens rusfrihet. Mens 14 av 29 familiemedlemmer (52 %) svarte bekreftende på dette, svarte 9 personer (33 %) ”Vet ikke”. Det er altså en klar overvekt av positive svare hos familiemedlemmene som bekrefter brukernes ovenfor beskrevne svar.

Også her spurte vi om grunnene til at de svarte ”Ja” eller ”Nei”

De som svarte ”Ja” kom med følgende begrunnelser:

- At jeg har fått bedre innsyn i hva misbruk innebærer og det at vi står sammen om å takle problemene
- Brukeren tenker mer på sine nærmeste
- Brukeren har skjønt hvor viktig det var for meg
- Jeg er mer åpen om problemer. Før var alkohol et tabuområde, nå snakker vi
- Antabus
- Flinke til å støtte hverandre, Snakker med andre i samme situasjon i klubben – skaper trygghet
- Jeg viser at jeg aktivt vil hjelpe
- Bruker får mer forståelse for hva hans forbruk gjør med familien
- Brukeren legger fra seg løgnene som han har brukt før. Han får støtte av familien –han ser at det finnes flere med samme problem

De som svarte ”Nei” ga følgende begrunnelse:

- Han (brukeren) synes det bare er tull at jeg går der
- Vet ikke, misbruket var det samme uansett
- Tror ikke personen ønsker å slutte
- Han har sittet inne, vært ute i 14 dager nå, og vært rusfri så langt

Mange forslag til styrking av klubbarbeidet

Med hensyn til eventuell forbedring av klubbarbeidet spurte vi om de hadde ”*Forslag til endringer i din egen klubb som ville styrket klubbarbeidet og utviklingen av en varig rusfri (eller en kontrollert edruskapssituasjon) for brukeren*”:

- Få flere medlemmer som har hatt eller har misbruk
- I og med at Blå Kors er bygget på de kristne grunnverdier, savner jeg et tilbud om å få kontakt med for eksempel Lise, Ludvik Karlsens hjelpearbeid. Evt. At gruppen av og til kunne få besøk av en rusmisbruker som kunne fortelle om at han ved guds hjelp og kraft kom ut av elendigheten og fikk et nytt liv
- Trenger noen som kan hjelpe i akutte situasjoner. Vi sliter ut familien
- Bli minnet om hvorfor vi går der!
- Kanskje innføring av noen fritidsaktiviteter for klubbgruppen, middag, bowling minigolf etc.
- Skulle ønsket at vi var flere som ville vedkjenne seg at dette er vanskelig. Kanskje klubben burde vært mer kjent, ha en sterkere profil

- Mer opplysning – bedre psykologisk hjelp – ettervern er det viktigste. Bli sett, føle at de betyr noe, få oppgaver
- Få et system med ”registrering” sånn at en lettere kan ha kontakt med de som slutter/har pause

3.5.2 Livskvalitet: Hvordan opplever du din livskvalitet i dag?

Vi stilte to spørsmål for å få kunnskap om informantenes opplevelse av sin livskvalitet;

”Hvordan synes du livet ditt er i dag vurderes sammenlignet med tiden før du begynte i FiN”

”Alt tatt i betraktning, hvor tilfreds eller utilfreds vil du si at du er med livet ditt for tiden”).

”Livet mitt er blitt mye bedre etter at jeg begynte i Familieklubbene”

På spørsmålet om *”Hvordan synes du livet ditt er i dag vurderes sammenlignet med tiden før du begynte i FiN”*, svarte 29 personer (60 %) at det var blitt ”Mye bedre”. Slår vi sammen kategoriene ”Litt bedre” og ”Mye bedre” er det hele 42 personer (av totalt 49) - dvs. 88 % - som opplever en slik bedring. 10 % svarer at de ikke vet og kun 1 (av familiemedlemmene) - 2 % - oppgir at de har fått det dårligere etter å ha begynt i FiN.

70 % av brukerne (14 av 20 personer) synes at de har det ”Svært mye bedre” i livet sitt, mot 54 % av (15 av 29 personer) for familiemedlemmene. 10 av familiemedlemmene (36 %) synes de har fått det ”Litt bedre”, mot 15 % (3 personer) av brukerne. Den største endringen ved å være klubbmedlem har altså skjedd for brukerne.

Flesteparten av informantene er tilfreds med det livet de lever i dag

Spørsmålet om en overordnet opplevelse av tilfredshet i eget liv *”Alt tatt i betraktning, hvor tilfreds eller utilfreds vil du si at du er med livet ditt for tiden”*, viser at 23 % opplever livet sitt som ”Svært tilfredsstillende” (11 personer), og 54 % (26 personer) opplever det som ”Ganske tilfredsstillende”. Slår vi sammen disse to svarkategoriene finner vi at hele 77 % synes at livet deres er ganske eller svært tilfredsstillende (37 av 49 personer).

Ser vi på undergruppene finner vi at 30 % av brukerne (6 personer) opplever å ha et svært tilfredsstillende liv og 45 % (9 personer) et ganske tilfredsstillende liv, til sammen 15 brukere (75%) som har et ”Ganske + Svært tilfredsstillende liv”. Mens 18% (5 familiemedlemmer) opplever å ha et svært tilfredsstillende liv, oppgir 61 % av familiemedlemmene (17 personer) at de har et ganske tilfredsstillende liv, til sammen 22 personer (79%) som har et ”Ganske + Svært tilfredsstillende liv”. Kun 1 bruker oppgir at vedkommende har et ”Svært utilfredsstillende liv” (2 %) og 4 i hver gruppe (8 informanter) oppgir at de har et ”Ganske utilfredsstillende” liv (17%).

3.5.3 Sosiale relasjoner – sosialt nettverk

3.5.3.1 Aktuelle sosiale relasjoner

Forholdet til det aktuelle sosiale nettverk er undersøkt ved en rekke spørsmål, gruppert under overskriftene *Nære og viktigste relasjoner*, *Fortrolige relasjoner*, *Praktiske relasjoner*, *Hyggelige relasjoner*, *Trivsel relasjoner*.

Omtrent ingen er isolerte – nesten alle informantene oppgir å ha et godt sosialt nettverk

57 % (25 personer) oppgir at de har mellom 2 og 7 ”Nære og viktige relasjoner” i sitt liv, fordelt på 12 brukere (67 %) og 13 familiemedlemmer (50 %), altså er det flere brukere enn familiemedlemmer som har mellom 2-7 nære og fortrolige kontakter. 23 % (10 personer) oppgir at de har mellom 8 og 10 nære og viktige relasjoner og 16 % (7 personer) oppgir at de har over 10 nære og viktige relasjoner i sitt sosiale nettverk. I begge de siste svarkategoriene er det familiemedlemmene som har flest kontakter. Det er bare 1 bruker av alle informantene som oppgir at vedk. ikke har noen, dvs. 2 % av hele materialet. Når det gjelder hvem disse kontaktene er, viser svarene at ektefelle/samboer/partner (35 personer), barn (32 personer), og venner (31 personer) oppgis å være de viktigste personene innen denne gruppen.

Når det gjelder hvor mange ”Fortrolige relasjoner” våre informanter har, har 55 % (24 personer) mellom 2-4 kontakter, 34 % (15 personer) som har ”Over 4”. Slår vi sammen svarkategoriene 2-4 og over 4, oppgir hele 89 % (39 personer) at de har fra 2 til over 4 fortrolige relasjoner i sitt nettverk. Brukerne og familiemedlemmene har noe forskjellig svar prosent innen denne gruppen relasjoner; mens 83 % (15 personer) av brukerne har fra 2 og over 4 fortrolige kontakter, har hele 92 % (24 personer) av familiemedlemmene så mange fortrolige kontakter. Ektefelle/samboer/partner (30 personer) og venner (23 personer) oppgis å være de viktigste fortrolige personene for begge grupper.

Vi undersøkte også om de hadde noen å henvende seg til for å få ”Praktisk hjelp og støtte”. 79 % (38 personer) sier at de har noen de kan henvende seg til. 17 % (8 personer) svarer ”Nei” på dette spørsmålet. Det er ektefelle/samboer/partner (20 personer) og venner (19 personer) som oppgis å være de viktigste personene innen denne gruppen for begge undergruppene. 35 % (14 informanter) oppgir at de får praktisk hjelp og støtte fra ”Andre”. Brukerne nevner ”Andre” dobbelt så ofte sammenlignet med familiemedlemmene (50 % av brukerne og 25 % av familiemedlemmene). Det er i særlig grad blandingsmisbrukere (alkohol+ piller) og brukere som er avhengig av narkotiske stoffer som oppgir at de går til andre for å få praktisk hjelp og støtte. Gruppen ”Andre” oppgis å være profesjonelle hjelpere fra det offentlige hjelpeapparat som fastlege, psykolog, offentlige kontorer og i tillegg alternative terapeuter.

På spørsmål om de har noen de kan gjøre ”Hyggelige og inspirerende ting” sammen med svarte 98 % (45 personer) ”Ja” til dette. Fordelingen mellom bruker og familiemedlemmer er ganske lik. Det er ektefelle/samboer/partner 69 % (31 personer), barn 56 % (25 personer), og venner 71 % (32 personer) som oppgis å være de viktigste personene innen denne gruppen for begge undergruppene. Hele 29 personer (71 %) oppgir at de har fra 2 -7 personer som de kan gjøre hyggelig ting sammen med, noenlunde jevnt fordelt mellom gruppene.

Alle oppgir at de har noen de ”Trives godt sammen med” i sitt sosiale nettverk. 77 % (34 personer) oppgir at de har mellom 2 og 7 personer som de trives å være sammen med (da har

vi slått sammen svarkategoriene mellom ”2- 4” og mellom ”5-7”). Ser vi på undergruppene er det 56 % (10 personer) av brukerne som oppgir at de har mellom 5 til 7 personer, sammenlignet med familie medlemmene hvor 35 % (9 personer) oppgir det samme. Ser vi på hvem dette er finner vi at 63 % (29 personer) svarer at de trives best sammen med ektefelle/samboer/partner og venner - i tillegg til barn - 59 % (27 personer).

Omtrent 50 % sier at menneskene ”deres” betyr mer etter at de begynte i Familieklubben

Vi var også interessert i om de ulike relasjoner i informantens nettverk hadde fått ”Større eller mindre betydning” for han/henne etter at vedkommende begynte i FiN. Her svarte 49 % (19 personer) at deres kontakter betyr mer for dem etter at de begynte i FiN. Kun 13 % (5 personer) svarte at de hadde fått mindre betydning. Det er verdt å merke seg at hele 15 personer (39 %) var usikre på hva de skulle svare her. Dette kan være en indikasjon på at spørsmålet er uklart stillet. Mens fordelingen mellom gruppene var noenlunde lik når det gjaldt svaralternativet ”Mindre betydning”, svarte 55 % av familiemedlemmene (12 personer) og 41 % av brukerne (7 personer) at deres mennesker hadde fått mer betydning for dem. Dette kan antyde at det særlig er familiemedlemmene opplever at deres relasjoner er blitt viktigere for dem etter at de begynte i FiN. Men det må understrekes at forskjellene mellom gruppene likevel er små!

For å forstå hva som var innholdet i disse svarene ba vi informantene om å ”Fortelle litt om dette her”:

- Har blitt mer åpen og tør å snakke om ting i større grad
- Har kunnet snakke ut om problemene på en mer konstruktiv måte
- Uforandret – godt både før og etter
- Når jeg drakk var det det ”viktigste”. Forholdet til andre kom i siste rekke. I tillegg fungerer eventuelle forhold på helt andre premisser når man ruser seg
- Jeg føler at disse personene og FiN til sammen utgjør den nødvendige trygghet
- Det har hjulpet mine foreldre til å åpne seg
- Har jobbet målrettet for å komme tilbake til normalt liv. Har lykket særdeles bra.
- Alkoholen tar i dag svært lite av min tid. Alkoholen tok før veldig mye av min tid
- Jeg har blitt mer aktiv på egne vegne, fått et større nettverk hvor folk ikke kjenner min bakgrunn, men som jeg likevel føler meg trygg sammen med
- Jeg kan nå ta opp mine problemer i klubben. Er ikke lenger avhengig av å snakke om problemene med venner. Kan nå slappe av med venner
- Hadde det ikke vært for FiN hadde vi vært skilt
- Venner støtter meg
- Nå er det mer åpent at vi har et problem og det er lettere å snakke om det. Det er liksom blitt enklere å sette ord på ting når man ikke tror man er de eneste som har problem

Vi stilte et oppfølgingsspørsmål om FiN kunne gjøre noe for at medlemmet kunne få bedre kontakt med personens nærmeste mennesker. De svarer blant annet;

- Det tror jeg FiN ikke kan gjøre noe med, hvis de ikke begynner å få kontakt med profesjonelle. Her har FiN mye å jobbe med

- Der må jeg trå til. Bygge opp tillit
- Fortsette som vi gjør nå
- Lytte til andre i klubben

Rusmisbruk påvirker brukerens familie og sosiale nettverk negativt

Fordi studier viser at rusmisbruk påvirker det sosiale nettverk negativt, ønsket vi å spørre både brukere "... tror at familien/nettverket er blitt negativt påvirket av rusmisbruket", og familiemedlemmene om "Har du som familiemedlem blitt negativt påvirket av brukerens rusmisbruk"? Her er det stort samsvar mellom brukerne og familiemedlemmenes svar: 67 % av brukerne (12 personer) svarer at deres familie er blitt "Svært mye" påvirket i negativ retning av rusmisbruket. 55 % av familiemedlemmene (16 personer) svarer det samme. Slår vi sammen kategoriene "Mye" og "Svært mye" oppgir 83 % (15 personer) av brukerne at dette er tilfelle og 86 % (25 personer) av familiemedlemmene.

Vi stilte også et spørsmål om "...rusmisbruket har hatt noen positive konsekvenser for familieforhold (eventuelt par-forhold)". 3 av brukerne (16 %) svarer "Ja" på dette, svarer 15 brukere (79 %) "Nei", og 1 bruker (5 %) svarer "Vet ikke". 5 av familie medlemmene svarer "Ja" på dette (17 %), 21 svarer "Nei" (72 %) og 3 svarer "Vet ikke" (10 %). Altså ganske lik fordeling av svar mellom gruppene.

Vi stiller et oppfølgingsspørsmål og ber informantene begrunne sitt eventuelle "Ja"-svar:

- Bedre kommunikasjon
- Tilgivelse fra familiemedlemmer
- Totalt ærlighet og åpenhet
- Ærlighet - familien min kjenner nå mitt sanne jeg
- En stempler ikke brukeren, men ser at det er en person bakom også
- Har fått større forståelse for hva både bruker og pårørende sliter med av problemer
- Jeg diller ikke lenger – er blitt mer målbevisst og vet hva jeg vil som pårørende
- Blitt flinkere til å ta vare på hverandre
- Har lært mye om meg selv og andre mennesker. Flinkere til å være oppmerksom på andres behov. Ikke så redd lenger for å stå fram for meg selv og bruker

Man kan kanskje spørre seg hva det egentlig er informantene svarer på når man leser disse svarene. Spørsmålets hensiktsmessighet må nok vurderes.

3.5.3.2 Gjenoppretting av rusfrie relasjoner som de har "mistet"

Vi var interessert i å få vite om deltagerens forhold til tidligere rusfrie kontakter, derfor spør vi både om de har mistet kontakter, gjenopptatt disse og om de har kontakt med FiN – kontakter utenom klubbmøtene.

Rusrelatert livsstil fører til at man mister venner

Brukerne oppgir å ha mistet flest kontakter som følge av sitt rusmisbruk. Mens 43 % (12 personer) av familiemedlemmene oppgir at de har mistet kontakten med viktige relasjoner, oppgir 39 % (11 familiemedlemmer) at det ikke har skjedd. Og mens 67 % av brukerne (12 personer) oppgir å ha mistet kontakten med viktige mennesker, er det bare 11 % (6 brukere) som oppgir at dette ikke har skjedd. For begge grupper er det venne relasjoner som brukerens

rusmisbruk har gått hardest utover. Hele 91 % av informantene som svarer at de har mistet kontakter, oppgir at dette i hovedsak gjelder venner. Dette gjelder altså verken familie, naboer eller kollegaer.

De som oppgir å ha mistet viktige kontakter oppgir følgende grunner til dette;

- De så jeg ble utilregnelig. Flaut å snakke om misbruket – tabu
- Fyll!
- Valgte rus framfor sosiale aktiviteter
- Ble for mye drikking
- Det ligger hos meg, fordi jeg oppsøker helt andre miljøer
- Mitt rusproblem ble mer enn de orket
- Har ikke hatt tid til å ”holde på de” og de blei selvsagt redd meg – selv om jeg levde et hardt dobbeltliv
- Vanskelig å invitere gamle venner. Vi har vanligvis servert alkohol og jeg synes det er vanskelig å fortelle om hvorfor vi ikke kan det lenger. Har aldri fortalt noen av dem om mine problemer
- Har valgt selv å kutte kontakten. Det er når livet går en imot at en ser hvem som er ens venner
- De er gått lei av stadige tilbakefall
- Jeg har ikke hatt overskudd. Tankene mine har kun dreid seg om bruker og min fortvilelse
- Usikkert å invitere hjem. Vet ikke hvilken ”tilstand” brukeren er i
- Jeg selv har fått dårlig helse, derfor orker jeg ikke ta kontakt med så mange
- At han aldri er hjemme i helgene og at de vet om hans problem
- Jeg orker ikke å bli konfrontert med andres vellykkethet i form av vellykkede barn

Ca halvparten har gjenopptatt kontakten med rusfrie relasjoner

På spørsmål om de som har mistet viktige kontakter har gjenopptatt kontakten med disse, svarer 57 % ”Nei” (13 personer), fordelt med 67 % på familiemedlemmer og 50 % på brukerne. Mens 50 % (7 personer) av brukerne oppgir at de har gjenopptatt gamle rusfrie kontakter, oppgir kun 33 % (3 personer) av familiemedlemmene det samme.

Kommentarer til ”*Hvem har du gjenopptatt kontakt med?*” er;

- Mannen min
- Venner
- Familien

Kommentarer til ”*Har deltagelse i FiN hatt noen innvirkning på dette?*”

- Har sett mine feil og hva jeg har påført vedkommende
- Åpenhet
- FiN er et fint fellesskap, men jeg trenger også andre nettverk hvis jeg skal holde meg nykter må jeg bruke AA`s 12 trinns program
- Det at jeg har klart å holde meg rusfri har bidratt til at kontakten er gjenopptatt. Og det er mye takket være FiN at jeg holder meg rusfri
- Får mer selvtillit
- Har fått et fora til å bearbeide mine problemer i forbindelse med rusproblemer i hjemmet.
- Har fått mer overskudd til pleie av vennskap
- Deltagelse i FiN har hjulpet bruker til å få kontroll over rusmisbruket

Kommentarer til ”*Dersom ikke tatt kontakt, kan FiN hjelpe deg med dette?*”

- Nei, hvordan skulle de klare det. Det må vel profesjonelle og jeg jobbe med
- Det har gått for lang tid
- Ved gjentatte ganger å innprente meg om at det ikke er flaut. Ikke flaut å si nei. Men jeg synes det er vanskelig
- Kanskje ved å informere om hva klubben forsøker å endre på
- Snakke om det i gruppa

Kommentarer til ”Har du noen forslag til hva du selv kan gjøre?”

- Bli med på jubileer i fht. skolevenner ellers mista jeg mine såkalte rusfrie venner når jeg var 12 år.
- Eventuelt i forbindelse med en jobb eller lignende
- Å ”ville det”!
- Prøve å få de til å forstå, men det er blitt for mye. Stort problem for meg.

3.5.3.3 Utvikling av nye sosiale relasjoner

Over halvparten er blitt kjent med nye personer

På spørsmålet ”Har du blitt kjent med noen nye mennesker som du har jevn kontakt med etter at du begynte i FiN?”, oppgir 58 % av informantene (28 personer) oppgir at de har blitt kjent med nye mennesker, fordelt på 61 % (17 personer) av familiemedlemmene og 55 % (11 personer) av brukerne. 41 % (20 personer) oppgir altså at de ikke har noen nye kontakter, fordelt på 45 % (9 personer) av brukerne og 39 % (11 personer) av familiemedlemmene.

Vi spurte de som oppga at de hadde blitt kjent med nye mennesker ba vi om å begrunne dette. Her er deres kommentarer;

- En ny åpenhet kanskje
- FiN har gitt meg bedre trygghet
- Felles skjebne, felles trøst
- Snakker samme språk
- Positive og hyggelige mennesker i klubben
- Personer som betyr mye for meg
- Nye venner gjennom klubben
- Folk med samme problemer kan prate og oppmuntre hverandre
- Blitt tryggere ved å høre at andre mennesker har samme problem
- Nye kolleger på jobben
- Rusfri hverdag i hjemmet har gitt mer overskudd til venner
- Ser lysere på livet, lyst til å treffe andre
- Samboerens lokal-politiske engasjement har gitt flere nye kontakter
- Omgang med personer i rusfritt miljø
- Kjemien og interesser
- Skiftet jobb

Dersom de oppga at dette ikke hadde skjedd ba vi informantene om deres begrunnelse for dette;

- Har ikke behov for det nå. Skal kjempe for å bli kvitt alkoholproblemene sammen med bruker
- Orker ikke så mye
- Har ikke tid til mer
- Ikke interessert, stor nok kontaktflate som det er
- Greit å holde det innen FiN.
- Det er vanskelig å få et nytt nettverk og veldig vanskelig å stole på dem pga. at jeg har blitt ”stukket” en del X i ryggen av såkalte venner. Har prøvd kirken, kollegaer og noen gamle skolevenner

Nesten halvparten av informantene har blitt venner med medlemmer i Familieklubben

Vi var interessert i om det ble utviklet vennskap med FiN medlemmer og om disse var en viktig del av deres nye kontakter. 36 % av alle svarer ”Nei” til dette (12 personer) , mens 46 % svarer ”Ja” (15 personer). Det er imidlertid noen flere familiemedlemmer som svarer nei enn brukere. 6 personer svarer at de har fått nye venner både innenfor FiN og utenfor.

....men mange treffes ikke utenom klubbmøtene..

Selv om mange oppga at de hadde venner i Familieklubben ønsket vi å vite om de traff klubbmedlemmer utenom selve klubbmøtene. Mens 61 % (28 personer) oppga at de ikke hadde kontakt med andre medlemmer utenom klubbmøtene, oppga 39 % (18 personer) at de hadde en slik kontakt. Flere av familiemedlemmene hadde ikke kontakt med andre medlemmer utenom møtene (67 % -18 personer) sammenlignet med brukerne (53 % -10 personer).

De nye kontaktene er rusfrie – noen ønsker å bli kjent med flere rusfrie mennesker

På spørsmål om de nye kontakten er rusfrie eller har en kontrollert edruskapssituasjon svarer 80 % av brukerne ”Ja” på dette, mens 20% svarer at de ikke vet. 71 % (12 personer) svarer også ”Ja” på spørsmålet om de ønsker å bli kjent med flere rusfrie mennesker.

3.5.4 Interesser

Vedlikeholde eksisterende relasjoner og utvikle nye baserer seg for mange på om man har interesser og hobbyer som kan danne grunnlaget for sosial samhandling og fellesskap. Vi var derfor interessert i å undersøke om Familieklubben hadde bidratt til en utvikling av informantens fritidsinteresser og aktiviteter.

Svarene på spørsmålet om FiN har *...bidratt til å øke/styrke dine fritidsinteresser & fritidsaktiviteter*”, er i hovedsak likt fordelt mellom gruppene. Mens 60 % av informantene (27 personer) svarer ”Nei” på dette, svarer 29 % ”Ja”(13 personer).

Vi stilte tre mulige følgende oppfølgings spørsmål;

”Hvis ja, beskriv hva som har skjedd”:

- Har fått støtte og tro på at jeg er noe verdt
- Trener mer
- Edruskap gir deg overskudd til å oppta evt. Fornye all slags aktivitet

- De er styrket i takt med rusfriheten. I perioden hvor jeg ruset meg var det ikke rom for andre interesser /hobbyer
- Jobber i dag aktivt i rusomsorgen. Driver ettervern, holder foredrag
- Politisk engasjement for begge + engasjement innefor alternativ bransjen
- Begynt å trene igjen, deltar på ting som jeg synes er interessant
- Ved at brukerens misbruk har sunket drastisk blir selvfølgelig jeg påvirket av dette i en positiv retning. Jeg tenker mer på meg selv, flyr ute med venner og er heller ikke redd for å ta med meg venner hjem
- Når rusen er under kontroll, har vi overskudd til å gjenoppta våre interesser – sammen og hver for oss
- Møte folk i samme kategori

”Hvis nei ,beskriv hva som har skjedd”;

- Lite fritidsaktiviteter
- Har nok av aktiviteter utenom FiN
- Har selv tatt opp igjen trening utenom FiN
- Har ikke funnet noen fritidsaktiviteter
- ”Folk” har nok med seg og sitt
- Har allerede mer enn nok med arbeid, familie, hjem og hytte
- Ikke noen flere aktiviteter nå.....
- Har ikke behov

”Hvis det ikke har skjedd noen endring, beskriv hva du tror er grunnen til dette”

- Har ingen interesse av det. Går i FiN for å snakke om fylla mi, IKKE BLÅBÆRTURER
- Jeg er ”litt lat ” på organiserte turer osv.
- Var bra oppgradert på dette fra før
- Vanskelig å bygge opp selvtillit og Ting Tar Tid!
- Har ikke hatt overskudd
- Ikke mer fritid
- Man er for sliten etter mange år som pårørende til misbrukere
- Fritid er fylt opp med meningsfylte aktiviteter
- Vært bevisst på dette hele tiden, klart å fokusere på det som har vært viktig for emg ved hjelp av klubben

3.5.5 Sosial kompetanse

Sosial kompetanse viser seg å være en viktig årsak for utvikling av relasjoner og for å kunne delta i det sosiale liv i samfunnet. Vi ønsket derfor kunnskap om deltagelse i Familieklubbene hadde ført til at *hyppigheten i kontakten med andre var redusert* som følge av rusmisbruket, videre om de hadde utviklet *større grad trygghet* og om de var *oftere sammen med andre mennesker* etter at de ble medlemmer i FiN.

Over halvparten oppgir at de er mindre sammen med andre som følge av rusmisbruket

61 % av alle informantene (28 personer) oppgir at samværs-hyppigheten med andre mennesker er blitt mindre som følge av rusmisbruket, fordelt på 12 brukere (67%) og 16 familiemedlemmer (57%) svarer dette. 33 % (15 personer) svarer ”Nei” på dette spørsmålet, fordelt på 5 brukere (28 %) og 10 familiemedlemmer (36 %). 3 personer svarer ”Vet ikke”(7 %).

Vi ber dem fortelle litt om dette og her er deres kommentarer:

- Før kunne man ikke be hjem folk i tilfelle noe skulle skje med misbrukeren. Fortalte ikke dette til noen – ville ikke at noen skulle forakte de
- Har att så mye av min tid, plaget meg på jobb osv. Hans fengselsopphold har vært en god tenkepause
- Egentlig ikke, merkelig nok. Har alltid hatt mange venner –enda den dag i dag.
- Ikke alltid kunnet delta i sosialt samvær - Liker ikke å delta i sosiale sammenhenger alene - Liker ikke å svare på hvorfor jeg er alene
- Stort sett har det gått bra ved hjelp av FiN
- Muligens pga skamfølelsen
- Er ikke bedt mange ganger lenger fordi vi ikke selv ber noen til oss
- En tid følte jeg meg utenfor
- Jeg har vel blitt vant til å være hjemme for å passe på, skjønt at jeg ikke gjør det lenger
- Er fra en stor familie, har og blir alltid kjent med folk
- Går lite ute fordi jeg er redd for at andre skal spørre hvor han er
- Fått mer angst
- Jeg har selvsagt måttet ta hensyn til hjemmesituasjonen og vurdere den
- Alt har vært usikkert. Har ikke kunnet be noen hjem for jeg vet ikke noe om hvordan tilstanden var hjemme
- All min tid gikk med til å prøve å hjelpe sønnen
- Jeg lever i en skygge
- Har forstått at jeg ikke er så unormal
- Mindre sammen med venner
- Føler meg usikker på andre edru mennesker og de som drakk bruker jeg å unngå
- Drakk alene, isolerte meg
- Prøver å holde det skjult
- Selvvalgt isolasjon
- Det viktigste var rusen – angst og usikkerhet bidro til at jeg rakk meg vekk –redd andre skulle gjennomskue problemene mine, tryggere å holde seg unna
- Vanskelig å følge opp kontakten og man har mistet hvordan man skal være sammen med mennesker uten rus
- Dropper heller en del fester i stedet for å måtte gå hjem tidlig
- Omgikk flere mennesker mens jeg drakk

Deltagelse i Familieklubben øker hyppigheten i sosiale samvær for under halvparten

Om deltagerne er oftere sammen med andre som følge av deltagelse i FiN, bekreftes ikke i de svarene vi får. Mens 43 % (19 personer) svarer bekreftende på dette 42 % (11 familiemedlemmer) og 44% (8 brukere), svarer like mange nei på dette spørsmålet. 41 % (18 personer), fordelt på 8 brukere (44 %) og 10 familiemedlemmer (39 %). 7 personer vet ikke hva de skal svare (16 %).

Også her ønsket vi begrunnelser når informantene svarte ”... *Nei eller Usikker, hva tror du er grunnen til det?*”

- Mangel på tid
- Personlig angst
- Jeg er ”støvsuget” for energi når det gjelder ting utenfor alt som hører rusen til
- Det handler mest om min form
- FiN kan slik jeg ser det ikke hjelpe meg med de 6 andre dagene i uka

Over halvparten er blitt tryggere sammen med andre mennesker

Hele 60 % (27 personer) svarer at de er blitt tryggere sammen med andre grunnet deltagelse i Familieklubbene, fordelt på 9 brukere (50 %) og 18 familie medlemmer (67 %). 20 % sier ”Nei” (9 personer), fordelt på 4 brukere (22 %) og 5 familiemedlemmer (5 personer). 9 personer svarer ”Vet ikke” (20 %).

Vi stilte oppfølgingsspørsmålet; ”*Dersom Nei eller Usikker, hva tror du er grunnen til det?*”:

- Gått for kort tid i klubben
- Vet faktisk ikke om 1 ½ t. i uken i FiN har hjulpet på dette punktet, men gudskjelov har jeg min psykolog i rusklinikken (DPS) som hjelper meg mye
- Har i grunnen søgt sosiale evner, så dette er i grunnen ikke noe problem når jeg er nykter
- Vi har hatt mest behov for å være alene med våre problemer

Videre spurte vi om; ”*Kan du komme med noen forslag til hva FiN kan slik at du kan føle deg tryggere sammen med andre?*”:

- Kanskje ta opp som tema i plenum hvordan kanskje andre i de forskjellige klubbene har gjort for å få det til
- At vi i FiN deltar mer i det kulturelle liv. Gå på kino, teater, konserter og lignende
- Få meg til å forstå at en ikke vil – i alle fall sjelden – få negative reaksjoner fra andre mennesker – de forstår.
- Innse at jeg og mine ord er like viktig som alle andre og andres ord. Innse at folk ikke dømmer meg og min familie ut fra misbruket
- Oppfordre til åpenhet

Vi spurte også om; ”*Har du noen forslag til hva du selv kan gjøre for å føle deg tryggere sammen med andre?*”

- Styrke selvbildet – få mer tro på meg selv – det jeg gjør er ”bra nok”
- Bli trygg på meg selv, ikke ta meg selv som en som ikke betyr noe i dette samfunnet
- Sosial trening må jeg skjerpe meg på, eks. gå på Kafe alene
- Stadig mer sosial trening
- Bli kvitt angst
- Holde meg edru, da er jeg trygg
- Gå i terapi
- Nei, jeg orker ikke

- Oppsøke steder hvor jeg er trygg, føler meg vel når jeg går på møte, eller går på trening – trener mye
- Når alt var mer ugreit var det viktig å fokusere på klubbens budskap om å ta vare på seg selv

3.5.6 Verdier

Vi ønsket å få vite om det å være medlem i Familieklubben hadde endret deres oppfatning av hva som var viktig i deres eget liv, og stilte derfor spørsmålet ”*Har deltagelse i FiN betydd noe for hva du synes er viktig for deg i livet?*”

Deltagelse i Familieklubben har endret de fleste deltageres verdi syn

Hele 32 personer (70 %) bekrefter at deltagelse i FiN har betydd noe for hva som oppleves som viktig i livet, noenlunde jevnt fordelt mellom gruppene. 6 personer svarer ”Nei” (13 %) og 8 personer svarer ”Vet ikke” (17 %).

På spørsmål om de kan utdype svaret beskrives en bredde av endringer som sammenlagt forteller hvor mye FiN har betydd ;

- Barnebarnet mitt er viktigst – jeg har lært meg å holde fast ved at barnet på 11 og ikke sønnen på 41
- Løsning på rusproblemer
- Fellesskapet og samholdet i klubben er meget viktig
- Tenker oftere positivt
- Setter ting mer i perspektiv
- Føler meg verdsatt – mer selvtillit - setter mer pris på ting
- Jeg er ikke alene om problemene
- Åpenhet
- Lært å ta vare på meg selv og skape meg en egen fremtid
- Nytt syn på livet
- Flinkere til å se de små, gyldne øyeblikkene. Obs på å ha en god livskvalitet – ta bedre vare på meg selv. Mer oppmerksom på at brukeren skal ha det godt
- Mer bevisst på hva som betyr noe her i verden. At familien har det bra sammen –ser hva alkoholen kan ødelegge for alle
- Setter mer pris på livet – rusfri hverdag ingen selvfølgelighet
- FiN har fått meg til å forstå at det er menneskelig å feile- at alle har sine feil –verdsette små gleder og være fornøyd når det går bra
- Viktig med kjærighet og respekt
- Mennesket har blitt viktigere som den det er enn hva det gjør. Mennesket er viktigst.
- Alle mennesker er like verdifulle
- Omgang med personer i rusfritt miljø
- Tryggere på meg selv, trives i eget selskap
- Mer forståelse for de som er pårørende
- Å kunne holde på familien min – kunne fungere normalt uten rus - betydningen av samhold, forståelse og gjensidig respekt overfor andre mennesker
- Forholdet til mine nærmeste er det viktigste for meg – mer oppmerksom på det som er positivt – tenker over hvordan det jeg sier og gjør påvirker de rundt meg.
- Bekreftet at edruskap er viktig for å kunne delta i livet

- Beholde familien og jobben
- Samme som før
- Har innsett hva jeg gjør mot barna mine
- Familien har større glede ved samvær

3.5.7 Andre forhold

Vi valgte å ta med spørsmål om det var noe annet enn det vi hadde spurt om som de ønsket å legge til. .

Her er svarene;

Ja: At vi prøver å kutte ut det tullet om kontrollert edruskap, det finnes ikke på dette nivå

Ja: Det at livskvaliteten min skal bli enda bedre, ikke bare i visse perioder..

Ja: Fokuserer på konsekvensene ved tilbakefall

Ja: Brukerens endring av livsstil og engasjement i nye ting

Ja: Å bli sett, møtt og hørt. Satt grenser for

Ja: Hjelp brukeren å finne motivasjon

Ja: At familien ikke bare deltar i FiN, men også deltar som en støttespiller utenfor klubben – snakker om det hjemme, roser brukeren i oppgangperiodene og rett og slett gjør fine ting sammen.

Ja: At vi fortsetter å gå i FiN til vi er trygge sammen

Ja: Mer kontakt med andre. Jobb

Ja: Jeg har ingen innflytelse på hans forbruk

På spørsmålet om *”Er det noe du har lyst til å fortelle om FiN og om ditt utbytte av tilbudet? Skriv det ned her:”* er det 12 informanter som har svart følgende:

”Ikke annet enn at FiN har største æren for at livet har blitt helt nytt”

”FiN hjalp meg da det var mørkest. Spesielt Anne.Britt Lillethun. Den som leder en gruppe må ha utdanning, empati og brenne for saken. Nå føler jeg at det dabber av. Behovet er større enn noen sinne. Vi må nå brukere og pårørende. Blå Kors må avvertere, bruke media, byrådet. Byen flommer over av alkohol. Fristelser over evne for brukerne. Hvor er alkoholfrie steder? Restauranter, ungdomsteder det kan vel subsidieres, så det lønner seg å holde slike steder? Dette var litt på siden, men ta tak i det!”

”FiN er et utrolig bra tilbud som jeg er så takknemlig for å ha kommet i kontakt med. Ikke bare er det et sted hvor brukeren blir ”tvunget” til å slutte å drikke, ”fy-fy”-opplegget. Det er et sted hvor familier som helhet har muligheten til å være med og positive opplevelser – så som negative opplevelser kan deles – ”ingenting er for galt””

”Har lyst til å berømme styret, daglig leder og klubbassistenter og klubb medlemmer for fantastisk støtte og engasjement”

”At jeg ikke er alene som pårørende til en rusmisbruker. Har nok hatt like god støtte og kurs i LMS, som er mer retta mot narkomane. Det er litt mye fokusert på alkoholmisbruk i FiN, selv om det er samme sak!”

På dette tidspunkt synes jeg det har vært forandringer over tid, men problemet er fortsatt der – slapper av for lange perioder, men det kommer alltid igjen.....Når blir det slutt??”

”Et meget godt tiltak som gjør det lettere også å takle de tilbakefall som kommer og som bidrar til økt innsikt både hos den som sliter med problemene selv og de pårørende”

”Jeg har så mye å takke klubben for. Før var jeg mer for min mor. Jeg tok alt ansvaret og trodde at alt var min feil. Nå bryr jeg meg ikke lenger om det eller hva andre sier for jeg arbeider for min egen del. Jeg bekymrer meg lite over mamma, men støtter henne heller når hun trenger det”

”Jeg har stort utbytte av min klubb. Men den filosofien som kontrollert edruskap kan jeg snart ikke godta mer. Den finnes ikke!!”

Det var en god klubb når vi starta, men det dabba av så da slutta jeg. <har vurdert å starte opp igjen da klubben har tatt seg opp igjen”

”Som det vel har gått frem av svarene er erfaringen med FiN udelt positiv. Å samarbeide om så vanskelige problemer på denne måten har vist seg veldig viktig for meg, min ektefelle og mine barn –for forståelse og ikke minst motivasjon”

”Jeg kom i kontakt med FiN i en periode av livet hvor alt var i ferd med å bli ødelagt. Hadde det ikke vært for medlemskapet i FiN, hadde vi ikke vært en ”samboende” familie i dag. Selv om jeg hadde klart å bli rusfri, hadde vi ikke klart å kommunisere på en konstruktiv måte uten hjelp, og dermed ikke kommet videre og lagt den tiden bak oss”

4 Oppsummering - konklusjon

Evaluering som grunnlag for søknad om statlige midler

Det ble inngått avtale mellom Familieklubbene i Norge og Avdeling for forskning og utvikling ved Diakonhjemmet Høgskole (Diaforsk) 12 mars 2007 om evaluering av Familieklubbene i Norge. Evalueringen skulle påbegynnes våren 2007 og avsluttes innen november 2007. Målet for evalueringen var å vurdere arbeidet i Familieklubbene i Norge i forhold til hovedmålsettingene i FiN og å utarbeide et evalueringsverktøy som kunne brukes senere år. Evalueringen skulle danne et viktig grunnlag for ny søknad fra Familieklubbene i Norge til Sosial – og Helsedirektoratet. Selv om aktiviteten i Familieklubbene i hovedsak er basert på frivillighet, er driften av klubbene – som er spredt over hele Norge – avhengig av en funksjonell og effektiv sentral administrasjon. Administrasjonen (samt opptrykk og spredning av kursmateriell, m.m.), baserer seg på eksterne midler fra staten. En evaluering er derfor sentral når det gjelder å vurdere i hvor stor grad Familieklubbenes mål oppnåes.

Målet med evalueringen ble konkretisert i følgende problemstillinger:

1. Bidrar deltagelse i FiN til å utvikle og vedlikeholde *en rusfri livsstil, eller en vesentlig bedring* for primærmedlemmet og hans/hennes familie?
2. Har deltagelse i FiN bidratt til en positiv endring av *familiens livskvalitet*, utvikling av rusfrie og nære sosiale relasjoner og meningsfulle og ”rusfrie” sosiale aktiviteter?
3. Har det skjedd en *utvikling av et stabilt og støttende sosialt nettverk* som følge av deltagelse i FiN?

5 av 7 klubber deltok i evalueringen – svarprosenten er representativ

Det ble bestemt at skjemaene skulle sendes til alle klubbmedlemmene dvs. 68 personer i 7 klubber. Grunnet uforutsette problemer i 2 av klubbene var det ikke mulig å få tilgang til medlemmene i disse klubbene via klubbassistentene. Vi fikk derfor kun tilgang til medlemmene i de resterende 5 klubber – dvs. 49 medlemmer av - som denne undersøkelsen er basert på, dvs. en svarprosent på 72. Dataene vurderes som representative for alle medlemmene i de 7 aktive klubbene. Informantene fordeler seg på 20 brukere (9 kvinner og 11 menn) og 29 familiemedlemmer (24 kvinner og 5 menn), med en gjennomsnittsalder på 54 år (fra 18 til 79 år).

Til sammen utgjør Blå Kors og Familieklubbene en sentral tiltakskjede

Det er logisk og positivt at Blå Kors, – som en av initiativtagerne til etableringen av Familieklubbene og som fortsatt er den institusjon som i størst grad driver med behandling og forebyggende arbeid i forhold til alkohol relaterte rusmisbrukere, - fungerer som den viktigste informasjonskilden om Familieklubbens arbeid. At det sosiale nettverket kommer som informant nummer to bekrefter en bred erfaring om at informasjon om relevante tilbud svært ofte skjer via det uformelle sosiale nettverk (såkalt ”munn-til-munn” metoden). At offentlig kontor kommer på tredje plass antyder muligens at offentlige kontorer har for lite informasjon om Familieklubbens betydning for denne målgruppen.

Familieklubbens filosofi ”treffer” virkelighetens behov

Familieklubbene har som sin spesielle filosofi at det nærmeste sosiale nettverket bør delta i Familieklubben sammen med brukeren fordi deres liv blir rammet av at en av deres nærmeste er rusmisbruker. Målgrupper er følgelig både brukeren selv som er direkte rammet av sitt rusmisbruk og viktige personer i brukerens familie/nettverk som blir rammet indirekte av rusmisbruket.

Interessant er det da å se at hele 13 familiemedlemmer (av 29 personer – 45 %) deltar i FiN uten at deres egen bruker deltar og 3 brukere (av 20 - 15%) som deltar uten noen fra sin familie. Men på tross av at de ”går alene” oppgir flesteparten av informantene at det er svært viktig at de deltar på klubbmøtene, noe som kan forklares ved følgende uttalelse ”Jeg får bedre innsikt og forståelse for situasjonen” ved å delta på klubbmøtene. Å gå sammen i klubben oppgis å være ”Svært viktig” av de fleste da det bedrer kommunikasjonen mellom bruker og familien og øker deres evne til problemløsning av deres felles problemer som følge av rusmisbruket. Det er i hovedsak ektefelle/samboer/partner og barn som deltar i familieklubben sammen med bruker. Dette synes logisk da det er de som lever daglig sammen med bruker som blir negativt rammet av brukerens rusmisbruk i det daglige liv. Flest brukere oppgir at de familiemedlemmene som de ønsket skulle delta sammen med dem i klubben gjør dette.

Hele 85 % av brukerne (16 av 20 brukere) har gått til behandling før de begynte i klubben. Dette kan forstås som at Familieklubbene blir vurdert som et konstruktivt ettervern etter Behandling (i noen få tilfelle som et rehabiliteringstiltak parallelt med behandling). Siden det i hovedsak er Blå Kors hvor mange må antas å ha gjennomført behandlingsopplegg, synes kombinasjonen Blå Kors og ettervern ved Familieklubbene å være en god tiltakskjede for brukerne og deres familie, selv om flesteparten oppgir at familien ikke deltok i behandlingen forut for FiN. Å hjelpe seg selv og familien er hovedgrunnene til at de valgte å begynne i denne typen ettervern. Det fremholdes også fra flere at dette tilbudet skiller seg positivt fra AA fordi familiemedlemmer kan gå i samme klubb som bruker.

Aktiviteten i FiN er uttrykk for at klubben er ”... familiens livsforsikring”!

Medlemmenes stabilitet som deltager i Familieklubbene må også vurderes som et uttrykk for hvor mye det å gå på klubbmøtene betyr både for bruker og familiemedlem. En gjennomsnittlig tid på 3, 2 år for både brukere og familiemedlemmer, med høy grad av aktivitet, er et klart uttrykk for hva klubben betyr for dem i deres daglige liv. 35 av 49 informanter oppgir at de har vært aktive i denne tiden. For de som har hatt passive perioder i

klubben har dette vært for kortere tid. Og som en bekreftelse på dette svarer 92 % av alle informantene at de ønsker å fortsette i Familieklubben fordi ”..... dette er familiens livsforsikring”! Interessant kan det likevel være å lytte til hva 4 informanter oppgir som grunn til at de er ”Usikre” på om de vil fortsette; ”...nesten bare pårørende i gruppen” og ”...klubben har tapt seg – blitt en såkalt syklubb hvor rusproblematikken ofte uteblir”. Disse begrunnelsene understreker betydningen av at klubbene må ha en sammensetning av både brukere og familiemedlemmer slik at begge grupper har noen som de kan gjenkjenne sin livssituasjon med og videre; at praten på møtene må være relatert til det som er deltagerens hovedgrunn for at de er medlemmer i Familieklubbene.

Klubbmøtene oppleves i hovedsak som bra – forslag til forbedringer

Selv om 83 % av informantene (39 av 49 personer) oppgir at klubbmøtene har en struktur og et innhold som gir dem den hjelpen som de trenger, oppgir flere av informantene at det er rom for forbedringer som for eksempel å; øke deltagerantallet i den enkelte klubb, sørge for et mer stabilt fremmøte hos medlemmene på det ukentlige klubbmøtet, få en mer balansert sammensetning mellom brukere og familiemedlemmer i hver klubb, ta opp relevante forhold som gjelder selve rusmisbruket, slutte med å se positivt på tilbakefall og få et system med registrering for å kunne ta kontakt med de som tar en pause eller som slutter.

Forbedrings potensial for opplæring, utdanning og kurs er stort

Omtrent halvparten av klubbmedlemmene har ikke deltatt på Familieklubbens kurs verken lokalt eller sentralt. De som har deltatt oppgis at disse kursene er viktige fordi de blant annet øker kunnskapen om rusens virkninger og om mestring av rusrelaterte livssituasjoner, at en får anledning til å bli kjent med andre som har samme problem, og at det betyr mye for den sosiale kontakten med andre mennesker. Temakursene oppgis å ha vært lærerike og interessante. Flere tiltak for å informere om Familieklubbene oppgis å være gjennomført som f.eks. annonsering, utarbeidelse av informasjonsfolder som er blitt spredd, kontakt med offentlige kontor og utarbeidelse av nettside.

Klubbmedlemmene holder seg i hovedsak rusfrie – tilbakefall er av kort varighet

Selv om noen av brukerne i Familieklubbene misbruker narkotika og piller, har de aller fleste misbrukt alkohol. Noen har også blandet dette med narkotika og piller. Brukerne har for det meste vært såkalte ”periode-drunkere”. 11 brukere (58%) oppgir at de har gjenopptatt sitt rusmisbruk etter at de begynte i FiN, men for de fleste varte dette bare i noen uker. Fordi rusmisbruket har så dramatisk negative konsekvenser for brukeren og hans familie, er det den positive erfaringen fra klubben som er årsaken til at de som har hatt tilbakefall har gjenopptatt kontakt med klubben sin etter tilbakefallet. Hele 78% av brukerne oppgir at klubbmedlemskapet er en viktig årsak til at de er rusfrie eller har en kontrollert edruskapssituasjon i dag. Flestparten av informantene oppgir at de har fått en mye bedre livssituasjon etter at de begynte i Familieklubbene.

Øket livskvalitet er et resultat av å være klubbmedlem for de aller fleste

Hele 88 % (42 av 49 personer) oppgir at livet deres er blitt betraktelig bedre etter at de begynte i Familieklubben i Norge. Flestparten er tilfreds med det livet de lever i dag.

Overraskende godt sosialt nettverk for alle informantene – unntatt én

Det var forventet at flere av informantene ville oppgi at de hadde et lite og kvalitativt dårlig sosialt nettverk som følge av langvarig rusmisbruk. 83% av brukerne (15 av 20 personer) og 86 % av familiemedlemmene (25 av 29 personer) oppgir at langvarig rusmisbruk har påvirket deres sosiale nettverk svært negativt. Overraskende var det derfor at nesten alle oppga at de hadde kontakt med mange mennesker som var viktige og som hadde stor betydning i livet deres i dag. Vi ønsket ikke bare å finne ut om de hadde kontakt med mennesker som var viktige for dem, men også om de opplevde at de hadde kvalitativt gode relasjoner, noe våre spørsmål om fortrolighet, mulighet for å få praktisk hjelp og støtte, om de hadde noen de kunne gjøre hyggelige og inspirerende ting sammen med og om de hadde noen som de opplevde å trives spesielt godt sammen med. De fleste informantene bekreftet at de hadde tilhørighet til mennesker med slike kvaliteter. Det var bare 1 bruker (men ingen familiemedlem) som oppga å ikke ha noen relasjoner som var viktige. Over 50 % av informantene oppga at menneskene deres betydde mer for dem etter at de begynte i Familieklubbene. Dette ble begrunnet med at deltagelse i FiN hadde øket deres evne til å kommunisere med hverandre, at de hadde fått en felles forståelse av egen og hverandres livssituasjon og øket sin evne til å mestre og løse rusrelaterte problemer sammen. Selv om 91 % av informantene oppga at de hadde mistet kontakter som følge av rusmisbruket – noe som i særlig grad gjaldt venner – oppga over halvparten at de hadde gjenopptatt gamle rusfrie kontakter etter at de begynte i FiN, i tillegg til at de hadde tatt initiativ til å bli kjent med nye rusfrie mennesker bl.a. medlemmer i Familieklubbene.

Nytt syn på livet...

Selv om deltagelse i FiN ikke i noen særlig grad har øket deltagerens fritidsinteresser eller – aktiviteter, har hyppigheten i sosiale samvær og opplevelsen av trygghet sammen med andre mennesker øket som følge av å være aktiv i Familieklubben. Å delta i FiN har også ført til større grad av bevissthet om hva som er viktigst i livet. Grunnleggende verdier som at alle mennesker har lik verdi, betydningen av kjærlighet og respekt mellom mennesker, et nytt syn på livet og at ting er satt mer i perspektiv, er noe av det som oppgis som viktigere nå enn før.

Konklusjon

Familieklubbene i Norge ”...skal være et tilbud for mennesker som er berørt av rusrelaterte problemer, både den som selv har eller har hatt et problematisk forbruk av rusmidler, og pårørende som er berørt av dette”.

Målsettingen med tilbudet er ifølge Familieklubbens program; *rusfrihet, økt livskvalitet og gjenoppretting og videreutvikling av sosiale nettverk* for rusmisbrukere og deres familier. Hensikten med evalueringen var å vurdere om arbeidet i Familieklubbene innfridde disse målsettingene. Evalueringen ble gjennomført ved en representativ brukerundersøkelse, hvor 49 deltagere i 5 klubber i Norge fylte ut spørreskjema – et til brukere og et til familiemedlemmer. Spørreskjemaet ble utviklet i nært samarbeid med en utvalgt gruppe av brukere og familiemedlemmer i FiN.

Våre forskningsspørsmål var basert på hovedmålsettingene for Familieklubbene i Norge. Besvarer vår evaluering disse spørsmålene?

Spørsmålene om deltagelse i Familieklubbene bidro til å utvikle og vedlikeholde en rusfri livsstil eller til en vesentlig bedring for bruker og hans familie, ble bekreftet av de svarene svi fikk. Selv om over halvparten oppga at de over kortere perioder av noen uker hadde hatt tilbakefall etter at de begynte i FiN, valgte de å gjenoppta kontakten med klubben for å vedlikeholde en rusfri livsstil. Flesteparten av informantene oppga at Familieklubben var hovedårsaken til at de klarte å utvikle og vedlikeholde en rusfri livsstil, noe som ble beskrevet som den viktigste årsaken til at livet deres var ”..blitt betraktelig bedre” og at de var tilfreds med det livet de levde i dag. At nesten 90 % oppgir at livet deres har utviklet seg i en slik retning viser hvilken positiv innvirkning deltagelse i FiN har på familiens livskvalitet.

Bidro deltagelse i FiN til utvikling av rusfrie og nære sosiale relasjoner og til et stabilt og støttende sosialt nettverk? På tross av at flesteparten av informantene oppga at brukerens rusmisbruk hadde hatt en negativ innflytelse på deres sosiale nettverk og at de hadde mistet mange mennesker – især venner, oppga over halvparten at de hadde gjenopptatt gamle rusfrie kontakter etter at de begynte i FiN, i tillegg til at de hadde tatt initiativ til å bli kjent med nye rusfrie mennesker. Overraskende var funnene som viste at nesten alle informantene oppga at de hadde kontakt med mange mennesker som var viktige og som hadde stor betydning i livet deres i dag. Flesteparten av informantene hadde altså både klart å vedlikeholde og å utvikle et stabilt og støttende rusfritt sosialt nettverk – en nødvendighet for å vedlikeholde og ha et rusfritt liv.

Analysene av de innsamlede data viser et ganske entydig bilde – Familieklubbene i Norge betyr enormt mye for de som er medlemmer. Selv om flere av deltagerne oppgir at det er behov for visse forbedringer av klubbene, viser svarene fra de aller fleste informantene at brukerne i hovedsak holder seg rusfrie, at de og deres familier har fått en øket livskvalitet og har et stabilt og støttende rusfritt sosialt nettverk som en direkte følge av å være medlem og aktiv deltager på klubbmøtene i Familieklubbene - ”*Familieklubben er vår livsforsikring*”.

5. Vedlegg

Oslo, 20. august 2007

Til klubbassistenter med egen klubb.

Viktig informasjon vedrørende vedlagte evalueringsskjemaer, som skal besvares av alle medlemmene i Familieklubbene i Norge.

Vedlagt finner du spørreskjemaer og svarkonvolutter til alle dine medlemmer, De ferdig utfylte skjemaene returneres til FiN **senest 7. september 2007**. Ved retur med post, kan ferdigfrankert "smart-post" til kr. 89.- benyttes – husk i så fall å ta vare på kvitteringen, så blir beløpet refundert. Spørreskjemaene er anonymisert, og det foreligger to utgaver, en til pårørende og en til misbrukerne.

Viktig å huske på:

- **Alle** medlemmene skal ha utdelt et **spørreskjema** og et **vedleggsbrev**, også medlemmer som ikke deltar regelmessig eller har vært **passive i inntil ett år**. Her må du som klubbassistent ta kontakt med de personene.
- Personer som har sluttet i Familieklubben i løpet av de siste 12 månedene skal også ha spørreskjema. Det er svært viktig å få vite hvorfor de har sluttet.
- Bruker og familiemedlem får ulike skjema.
- Skjemaet er anonymt. Verken bruker, familiemedlem (eller du som klubbassistent) skal skrive sitt navn på skjemaet eller på den lukkede konvolutt.
- Hver deltager i klubben skal besvare skjemaet, legge det i en vedlagt konvolutt og lime igjen **før** det leveres tilbake til klubbassistenten.
- Skjemaet skal fylles ut på egenhånd. Svarene skal ikke drøftes med eller leses av andre - verken brukerens familiemedlem(mer) (eller med brukeren dersom det er et "familiemedlem-skjema") eller med deg som klubbassistent.
- **Alle** spørsmålene må fylles ut og besvares
- **NB!** Legg merke til at skjemaene har spørsmål på **begge sidene** av arkene.
- Bruk et klubbmøte til å fylle ut skjemaet, så forenkler du jobben med å samle inn skjemaene. Du må følge opp hvem som eventuelt ikke kommer på møtet, sørge for å levere skjemaet til disse og samle dem inn igjen innen tidsfristen!
- Siste frist for å levere/sendte skjemaene til organisasjonen sentralt er **fredag 7. september 2007**.
- Ved spørsmål eller behov for flere skjemaer, kontakt Christina Aaseth på tlf: 416 87 171 eller mail: christina.aaseth@familieklubb.no

Det er viktig at du som klubbassistent tar ansvar for at alle i din klubb mottar, besvarer og returnerer skjemaet. Det er avgjørende at du får inn igjen alle skjemaene, da verdien av evalueringen er helt avhengig av 100 % svaroppslutning, og vil ha stor betydning for videre arbeid og drift i Familieklubbene i Norge. Ber derfor også om at du svarer på nedenstående spørsmål og returnerer dette sammen med skjemaene.

1. Av **alle** som er nevnt i punktene over, som skal fylle ut evalueringsskjemaet, hvor mange skal ha utlevert skjema i din klubb? _____
2. Hvor mange har mottatt skjema fra deg? _____
3. Hvor mange skjemaer har du fått inn igjen? _____

Christina Aaseth

Oslo, 20. august 2007

Viktig informasjon til medlemmene i Familieklubbene i Norge vedrørende vedlagte evalueringsskjema.

I forbindelse med den pågående evalueringen av Familieklubbene i Norge, foreligger det et spørreskjema som skal besvares av **alle** FiNs medlemmer. Det er Live Fyrand fra Forskningsavdelingen ved Diakonhjemmets Høgskole som har påtatt seg oppdraget, og som skal bruke de utfylte skjemaene i sitt videre arbeid med evalueringen.

Resultatet av evalueringen vil være svært viktig for den videre driften av Familieklubbene i Norge, både lokalt i klubbene og i organisasjonen sentralt. Det legges ned mye tid og penger i dette arbeidet, og verdien av evalueringen er helt avhengig av 100 % svaroppslutning. Det vil også bli lagt stor vekt på den endelige rapporten når det søkes om midler, blant annet til drift og videreutvikling av Familieklubbene. Det er derfor veldig viktig, og i alles interesse, at **hver og en** tar seg tid til å svare på spørsmålene i det vedlagte spørreskjemaet, og returnerer det til klubbassistenten, innen fristen, torsdag 6. september 2007.

Punktene nedenfor er ment som en orientering/rettledning for utfyllingen:

- Skjemaene foreligger i to utgaver, den ene for misbruker og den andre for pårørende.
- Skjemaet skal besvares av alle aktive medlemmer, både misbrukere og pårørende.
- Alle medlemmer, både misbrukere og pårørende, som har vært passive i inntil ett år eller som har sluttet i løpet av de siste 12 månedene, skal også besvare skjemaet.
- Skjemaet er anonymt. Du skal altså ikke skrive ditt navn verken på skjemaet eller på konvolutten.
- Skjemaet skal fylles ut på egen hånd. Du skal ikke konferere svarene dine med andre medlemmer i klubben, heller ikke klubbmedlemmer fra egen familie. Ingen andre skal lese svarene, heller ikke klubbassistenten.
- **Alle** spørsmålene må fylles ut og besvares.
- **NB!** Legg merke til at skjemaene har spørsmål på **begge sidene** av arkene.
- Når skjemaet er fylt ut, legges det i den vedlagte konvolutten, limes igjen og leveres til klubbassistenten.
- Siste frist for å levere skjemaet til klubbassistenten er **torsdag 6. september 2007**.

Har du andre spørsmål i forbindelse med utfyllingen, kan du kontakte klubbassistenten din, eller Christina Aaseth på telefon: 416 87 171 eller e-post: christina.aaseth@familieklubb.no

Helge Kolstad
styreleder

Christina Aaseth
daglig leder

”Familieklubbene (FiN)” - Høsten 2007

Evaluering av effekten av deltagelse i Familieklubbene i Norge

Brukerne

I: Individuelle data

1 Er du ? Kvinne

 Mann

2 Alder - år?.....

3 Er noen fra ditt sosiale nettverk med i din familieklubb (sett kryss)?

Ektefelle/samboende
/samboende partner

Barn

Foreldre

Venn

Andre Hvem da?.....

Ingen

4 Er det viktig at ditt (dine) familiemedlemmer deltar i FiN sammen med deg?

Litt viktig

Veldig viktig

Avgjørende viktig

Usikker

Begrunn dette her:

.....

.....

.....

.....

5 Har de du ønsket skulle delta i FiN sammen med deg blitt med?

Ja

Nei

Delvis

6 Dersom Nei eller Delvis hvem ønsket du skulle delta?

Ektefelle/samboende/
samboende partner

Barn

Foreldre

Venn

Andre Hvem da?.....

Hva tror du er grunnen til at vedkommende ikke deltar?

.....

.....

.....

II: Opplysninger vedr. klubbmedlemskapet

1 Når begynte du i FiN?

2 Hvor fikk du informasjon om FiN?

Blå Kors

Offentlig kontor

Kollega

Familie

Venner

Presse

Annet Beskriv hva:.....

3 Hva var hovedgrunnene til at du valgte å bli med i FiN ?

.....

.....

.....

 4 Hvor lenge har du deltatt som aktivt medlem?.....

5 Har du vært passivt medlem?

Ja

Nei

Dersom Ja, hvor lenge?

1-4 uker

2mndr.

3 mndr.

4mndr.

5mndr.

6mndr.

7-12 mndr.

Husker ikke

6 Hva var grunnen til at du ble passivt medlem?

.....

7 Dersom du har blitt aktivt medlem igjen, hva var grunnen til dette?

.....

8 Ønsker du å fortsette i FiN ?

Ja

Nei

Usikker

Dersom Ja, hvorfor det?

.....

Dersom Nei, hvorfor det ?

.....

Dersom Usikker, hvorfor det?

.....

9 Hvilke endringer i FiN eller i din egen klubb måtte eventuelt gjennomføres for at du skulle ønske å fortsette som aktiv medlem?

.....

10 Er du , eller har du vært klubbassistent for egen klubb?

Ja

Nei

Dersom Ja, hvorfor ble du klubbassistent?

.....

Spørsmål vedr. FiN's hovedmålsettinger

I: Rusfrihet – holde seg rusfri – grader av bedring i edruskapssituasjon

1 Hvilke(n) type(r) rusmidler har du brukt?:

(1) Alkohol

(2) Piller

(3) Narkotiske stoffer

Blanding av 1 + 2

Blanding av 1 +3

Blanding av 1 +2 +3

2 Tror du at familien/nettverket ditt har blitt negativt påvirket av ditt rusmisbruk?

Ingenting

Litt

Mye

Svært mye

Usikker

3 Har ditt rusmisbruk vært sammenhengende over tid eller i perioder?

Sammenhengende

I perioder

4 Hvis i perioder: Hvor lenge har disse periodene vart sånn ca?

Uker Hvor mange?.....

Måneder Hvor mange?.....

Usikker

5 Har du gjenopptatt ditt rusmisbruk – etter at du begynte i FiN?

Ja

Nei

6 Hvor lenge har tilbake fallet vart ?

Noen dager

Noen uker

Noen måneder

Husker ikke

7 Hva var grunnen til at du fortsatte i FiN (eller begynte i FiN igjen) etter tilbake fallet?

.....

.....

.....

8 Kan du beskrive nærmere den negative påvirkningen ditt misbruk av alkohol eller andre rusmidler har hatt på ditt liv:

.....

.....

.....

9 Har ditt rusmisbruk hatt noen positive konsekvenser for ditt familie-forhold (eventuelt par-forhold)?

Ja

Nei

Vet ikke

Dersom Ja, beskriv hvilke positive konsekvenser du tror at dette kan ha hatt:

.....

.....

.....

10 Hvem startet først i FiN, du – eller familiemedlem eller samtidig?

Jeg

Familiemedlem

Samtidig

11 Har du vært i behandling før du startet i FiN?

Ja

Nei

12 Dersom Ja, var din familie med i denne?

Ja

Nei

13 Hvem tok initiativet til denne tidligere kontakten med behandlingsapparatet?

- Jeg selv
- Familien min
- Andre Dersom "Andre", hvem var det?.....

14 Hvordan vil du beskrive din situasjon i dag mht. grad av rusfrihet (eventuelt kontroll i edruskapssituasjonen) sammenlignet med slik den var da du startet i FiN?

Grad av bedring:

- Ingen bedring
- Litt bedre
- Mye bedre
- Svært mye bedre
- Usikker

Grad av forverring:

- Ingen forverring
- Litt forverret
- Mye forverret
- Svært mye forverret
- Usikker

15 Hvor lenge har du eventuelt vært rusfri (eller hatt en kontrollert rusbruk)?

- Uker Hvor mange?.....
- Måneder Hvor mange?.....
- År Hvor mange?.....
- Usikker

16 Har din deltagelse i FiN hatt noen betydning for at du er rusfri eller har en kontrollert bedret edruskapssituasjon i dag?

- Ja
- Nei

Vet ikke

Dersom Ja, hva er grunnen(e) til det?

.....

Dersom Nei, hva tror du er grunnen(e) til det?

.....

17 Har du noen forslag til endringer i din egen klubb som ville styrket klubbarbeidet og utviklingen av en varig rusfri (eller en kontrollert edruskapssituasjon) for deg selv?

.....

II Livskvalitet - din egen opplevelse av hvilken kvalitet livet ditt har i dag

1 Hvordan synes du livet ditt er i dag sammenlignet med tiden før du begynte i FiN?

- Mye dårligere
- Litt dårligere
- Litt bedre
- Mye bedre
- Vet ikke

2 Alt tatt i betraktning, hvor tilfreds eller utilfreds vil du si at du er med livet ditt for tiden?

- Svært utilfredsstillende
- Ganske utilfredsstillende
- Ganske tilfredsstillende
- Svært tilfredsstillende

Vet ikke

III - Få et godt forhold til dine nærmeste

Vi ber deg om å bruke litt tid til å tenke gjennom hvilke mennesker som er viktige for deg i livet ditt (ditt sosiale nettverk).

1 Hvem er dine *nærmeste* og *viktigste* mennesker (du kan eventuelt sette flere kryss)?

Ektefelle/samboer/partner

Barn

Søsken

Foreldre

Venner

Nabo

Kollega

Andre Hvem da?.....

Sånn ca., hvor mange personer tror du det er (et kryss)?

0

1

2-4

5-7

8-10

Over 10

2 Innen hvilke gruppe hører den(de) kontakten(e) som du føler *mest fortrolighet* i forhold til og som du kan dele/drøfte dine vanskeligste livsforhold med (du kan eventuelt sette flere kryss)?

Ektefelle/samboer/partner

Barn

Søsken

Foreldre

Venner

Nabo

Kollega

Andre

Hvem da?.....

Sånn ca., hvor mange personer tror du det er (et kryss)?

0

1

2-4

Over 4

3 Har du noen du kan gå til/oppsøke for å få *praktisk hjelp og støtte* av ulikt slag når du trenger det?

Ja

Nei

Ingen

Usikker

Innen hvilke gruppe hører den(disse) kontakten(e) (du kan eventuelt sette flere kryss)?

Ektefelle/samboer/partner

Barn

Søsken

Foreldre

Venner

Nabo

Kollega

Andre

Hvem da?.....

4 Har du noen du kan *gjøre hyggelige og inspirerende ting* sammen med på fritiden og i ferier?

Ja

Nei

Usikker

Innen hvilke gruppe hører den(disse) kontakten(e) (du kan eventuelt sette flere kryss)?

Ektefelle/samboer/partner

Barn

Søsken

Foreldre

Venner

Nabo

Kollega

Andre Hvem da?.....

Sånn ca., hvor mange personer tror du det er (et kryss)?

0

1

2-4

5-7

8-10

Over 10

5 Innen hvilken gruppe hører den (de) som du *trives best sammen med* av alle dine mennesker (du kan eventuelt sette flere kryss)?

Ektefelle/samboer/partner

Barn

Søsken

Foreldre

Venner

Nabo

Kollega

Andre

Hvem da?.....

Sånn ca., hvor mange personer tror du det er (et kryss)?

0

1

2-4

5-7

8-10

Over 10

6 Har disse kontaktene fått større eller mindre betydning for deg etter at du begynte i FiN?

Mindre betydning

Større betydning

Usikker

Fortell litt om dette her:

.....

7 Hva kan FiN gjøre bedre for at du kan få bedre kontakt med dine nærmeste mennesker?

.....

8 Har du kontakt med noen av de andre klubbmedlemmene utenom klubbmøtene?

Ja

Nei

IV - Gjenoppretting av tidligere rusfrie forhold

1 Har du mistet kontakten med noen av dine venner /og eller familiemedlemmer eller andre viktige personer som pga ditt rusmisbruk?

Ja

Nei

Vet ikke

2 Hører disse i så fall til blant:

Familie

Venner

Naboer

Kollegaer

Andre Dersom "Andre", hvem er det?.....

Dersom du har mistet noen kontakter, hva tror du er grunnen til dette?

.....

3 Har du gjenopptatt kontakten med noen av disse etter at du begynte i FiN?

Ja

Nei

Dersom Ja, hvem har du gjenopptatt kontakt med(eks. familie, venner etc..)?

.....

Dersom Ja, tror du at din deltagelse i FiN har hatt noen innvirkning på dette og i tilfelle på hvilken måte?

.....

.....

.....

.....

4 Dersom du ikke har gjenopptatt kontakten med noen av dine ”gamle” rusfrie kontakter:
Har du noen tanker om hvordan FiN kan hjelpe deg med dette?

.....

.....

.....

5 Har du noen forslag til hva du selv kan gjøre for å gjenoppta ”gamle” rusfrie kontakter?

.....

.....

.....

V - Utvikling av nye kontakter

1 Har du blitt kjent med noen nye mennesker som du har jevn kontakt med
etter at du begynte i FiN?

Ja

Nei

Dersom Ja, hva tror du er grunnen til det?

.....

.....

.....

Dersom Nei, hva tror du er grunnen til det? .

.....

.....

.....

2 Er dine nye kontakter klubbmedlemmer i FiN?

Ja

Nei

Både FiN-medlemmer og utenfor FiN

3 Er de nye kontaktene rusfrie eller har en kontrollert edruskapssituasjon?

Ja

Nei

Vet ikke

4 Ønsker du å bli kjent med flere rusfrie mennesker?

Ja

Nei

Usikker

Dersom Ja, hvorfor det ?

.....
.....
.....
.....

Dersom Nei eller Usikker, hvorfor det?

.....
.....
.....
.....

5 Har du noen forslag til hvordan FiN kan hjelpe klubbmedlemmene til å bli kjent med nye mennesker?

.....
.....
.....
.....

6 Har du noen tanker om hva du selv kan gjøre for å bli kjent med nye mennesker?

.....
.....
.....
.....

VI - Dine interesser

1 Har FiN bidratt til å øke/styrke dine fritidsinteresser & fritidsaktiviteter?

Ja

Nei

Vet ikke

Hvis Ja, beskriv hva som har skjedd her:

.....

Hvis Nei, beskriv hva som har skjedd her:

.....

2 Hvis det ikke har skjedd noen endring, beskriv hva du tror er grunnen til dette

.....

VII - Sosial trygghet og samvær med andre mennesker

1 Har ditt rusmisbruk ført til at du er mindre sammen med andre mennesker?

Ja

Nei

Vet ikke

Kan du fortelle litt om dette?

.....

2 Har din deltagelse i FiN bidratt til at du føler deg tryggere sammen med andre?

Ja

Nei

Usikker

Dersom Nei eller Usikker, hva tror du er grunnen til det?

.....

.....

.....

3 Kan du komme med noen forslag til hva FiN kan gjøre slik at du kan følge deg tryggere sammen med andre?

.....

.....

.....

4 Har du noen forslag til hva du selv kan gjøre for å følge deg tryggere sammen med andre?

.....

.....

.....

5 Har din deltagelse i FiN bidratt til at du er oftere/mer sammen med andre?

Ja

Nei

Usikker

Dersom Nei eller Usikker hva tror du er grunnen til det?

.....

.....

.....

VIII – Verdier

1 Har deltagelse i FiN betydd noe for hva du synes er viktig for deg i livet?

Ja

Nei

Vet ikke

Kan du fortelle/utdype svaret ditt litt?

.....

.....

.....

.....

IX - Andre forhold vedrørende din deltagelse i familieklubbene

1 Er det andre forhold enn de som er nevnt over som er viktige for å nå målet om å utvikle en rusfri livsstil, å vedlikeholde en rusfri livsstil eller å utvikle og vedlikeholde en kontrollert edruskapssituasjon?

Ja

Nei

Vet ikke

Dersom Ja, hvilke er det?

.....

.....

.....

.....

Organiseringen av klubbmøtene

2 Har klubbmøtene en struktur og et innhold som gir deg den hjelpen som du trenger?

Ja

Nei

Vet ikke

Kan du utdype hva som er bra med møtene?

.....

.....

.....

.....

Har du noen forslag til endringer?

.....

.....

.....

.....

3 Er du fornøyd med klubbassistentens rolle i klubbmøtene?

Ja

Kunne vært bedre

Dersom "Kunne vært bedre", hva savner du?

.....

.....

.....

.....

4 Ønsker du en klubbassistent som selv har vært medlem i en familieklubb eller ønsker du en klubbassistent med fagbakgrunn?

Selv har vært medlem

Person med fagbakgrunn

Uten betydning

Begrunn svaret ditt her:

.....

.....

.....

.....

X - Vi ønsker å få din vurdering av kursene som du har deltatt på

1 Innføringskurs:

Hvor viktig har innføringskurset vært for ditt utbytte av klubbmøtene i FiN?

Har ikke deltatt

Ikke viktig

Litt viktig

Usikker

Begrunn dette her:

.....

.....

.....

.....

Hva slags forslag har du til å forbedre kurset?

.....

.....

.....

.....

2 Oppfriskningskurs og temakurs,

initiert av din egen klubb, eventuelt i samarbeid med andre klubber.

Hvor viktig har kurset vært for ditt utbytte av klubbmøtene i FiN?

Har ikke deltatt

Ikke viktig

Litt viktig

Veldig viktig

Usikker

Begrunn dette her:

.....

Hva slags forslag har du til å forbedre kurset?

.....

3 Tiltak for å informere om FiN for å øke rekrutteringen til klubbene

Har det vært gjennomført noen tiltak for å informere om FiN?

Ja

Nei

Vet ikke

Dersom Ja, ønsker vi at du beskriver hva som er gjort her:

.....

Førte disse tiltakene til at flere begynte i FiN tror du?

Ja

Nei

Usikker

4 Hvor viktige har kurs arrangert av FiN sentralt vært?

Har ikke deltatt

Ikke viktig

Litt viktig

Veldig viktig

Usikker

Begrunn dette her:

.....

Hva slags forslag har du til å forbedre kurset?

.....

5 Hvor viktige har Landstreffene i FiN vært?

Har ikke deltatt

Ikke viktig

Litt viktig

Veldig viktig

Usikker

Begrunn dette her:

.....

Hva slags forslag har du til å forbedre kurset?

.....

XI - Er det noe du har lyst til å fortelle om FiN og om ditt utbytte av tilbudet? Skriv det ned her:

.....

XII - Litt ekstra...

1 Til slutt håper vi at du kan tenke litt gjennom hvordan det har vært å fylle ut dette skjemaet og gi oss en tilbakemelding på det.

Lærerikt Greit Vanskelig/omfattende

2 Vi trenger din hjelp til å finne ut om det er noe vi har glemt å spørre om, eller om du har noen forslag til endringer i dette spørreskjemaet.

Kan du eventuelt skrive det ned her?

.....

.....

.....

.....

.....

3 TAKK FOR HJELPEN!!!

”Familieklubbene (FiN)” – Høsten 2007

Evaluering av effekten av deltagelse i Familieklubbene i Norge

Familiemedlemmer

I: Individuelle data

1 Er du ? Kvinne

 Mann

2 Alder - år?.....

3 Hvilken relasjon har du til bruker (sett kryss)?

Ektefelle/samboende
/samboende partner

Barn

Foreldre

Venn

Andre Hvem da?.....

4 Er det viktig at du deltar i FiN sammen med bruker?

Litt viktig

Veldig viktig

Avgjørende viktig

Usikker

Begrunn dette her:

.....

.....

.....

.....

II: Opplysninger vedr. klubbmedlemskapet

1 Når begynte du i FiN?

2 Går bruker i FiN?

Ja Nei

3 Hvor fikk du informasjon om FiN?

Blå Kors Offentlig kontor Kollega Familie Venner Presse Annet

Beskriv hva:.....

4 Hva var hovedgrunnene til at du valgte å bli med i FiN ?

.....

.....

.....

5 Hvor lenge har du deltatt som aktivt medlem?.....

6 Har du vært passivt medlem?

Ja Nei

Dersom Ja, hvor lenge?

1-4 uker 2mndr. 3 mndr. 4mndr. 5mndr. 6mndr. 7-12 mndr.

Husker ikke

7 Hva var grunnen til at du ble passivt medlem?

.....

8 Dersom du har blitt aktivt medlem igjen, hva var grunnen til dette?

.....

9 Ønsker du å fortsette i FiN ?

Ja

Nei

Usikker

Dersom Ja, hvorfor det?

.....

Dersom Nei, hvorfor det ?

.....

Dersom Usikker, hvorfor det?

.....

10 Hvilke endringer i FiN eller i din egen klubb måtte eventuelt gjennomføres for at du skulle ønske å fortsette som aktivt medlem?

.....

11 Er du , eller har du vært klubbassistent for egen klubb?

Ja

Nei

Dersom Ja, hvorfor ble du klubbassistent?

.....

Spørsmål vedr. FiN` s hovedmålsettinger

I: Rusfrihet – holde seg rusfri – grader av bedring i edruskapssituasjon

1 Hvilke(n) type(r) rusmidler har brukeren brukt?:

(1) Alkohol

(2) Piller

(3) Narkotiske stoffer

Blanding av 1 + 2

Blanding av 1 +3

Blanding av 1 +2 +3

2 Har du som familiemedlem blitt negativt påvirket av dette?

Ingenting

Litt

Mye

Svært mye

Usikker

3 Har brukers rusmisbruk vært sammenhengende over tid eller i perioder?

Sammenhengende

I perioder

4 Hvis i perioder: Hvor lenge har disse periodene vart sånn ca?

Uker Hvor mange?.....

Måneder Hvor mange?.....

Usikker

5 Har brukeren gjenopptatt sitt rusmisbruk – etter at hun/han begynte i FiN?

Ja

Nei

6 Hvor lenge har tilbake fallet vart ?

Noen dager

Noen uker

Noen måneder

Husker ikke

7 Hva tror du var grunnen til at brukeren begynte i FiN igjen etter tilbake fallet?

.....

8 Kan du beskrive nærmere den negative påvirkningen brukers misbruk av alkohol eller andre rusmidler har hatt på ditt liv:

.....

9 Har brukers rusmisbruk hatt noen positive konsekvenser for deg og dere?

Ja

Nei

Vet ikke

Dersom Ja, beskriv hvilke positive konsekvenser du tror at dette kan ha hatt:.....

.....

.....

 10 Hvem startet først i FiN, brukeren, du eller samtidig?

Jeg

Brukeren

Samtidig

11 Har brukeren vært i behandling før hun/han startet i FiN?

Ja

Nei

12 Dersom Ja, var du med i denne?

Ja

Nei

13 Hvem tok initiativet til denne tidligere kontakten med behandlingsapparatet?

Jeg

Bruker

Andre Dersom "Andre", hvem var det?.....

14 Hvordan vil du beskrive brukerens situasjon i dag mht. grad av rusfrihet (eventuelt kontroll i edruskapssituasjonen) sammenlignet med slik den var da du startet i FiN?

Grad av bedring:

Ingen bedring

Litt bedre

Mye bedre

Svært mye bedre

Usikker

Grad av forverring:

Ingen forverring

Litt forverret

Mye forverret

Svært mye forverret

Usikker

15 Hvor lenge har brukeren eventuelt vært rusfri (eller hatt en kontrollert rusbruk)?

Uker Hvor mange:.....

Måneder Hvor mange?.....

År Hvor mange?.....

Usikker

16 Har din deltakelse i FiN hatt noen betydning for brukers rusfrihet?

Ja

Nei

Vet ikke

Dersom Ja, hva tror du er grunnen til det?

.....

Dersom Nei, hva tror du er grunnen til det?

.....

17 Har du noen forslag til endringer i din egen klubb som ville styrket klubbarbeidet og utviklingen av en varig rusfri (eller en kontrollert edruskapssituasjon) for brukeren?

.....

II Livskvalitet - din egen opplevelse av hvilken kvalitet livet ditt har i dag

1 Hvordan synes du livet ditt er i dag sammenlignet med tiden før du begynte i FiN (sett et kryss)

Mye dårligere	☐
Litt dårligere	☐
Litt bedre	☐
Mye bedre	☐
Vet ikke	☐

2 Alt tatt i betraktning, hvor tilfreds eller utilfreds vil du si at du er med livet ditt for tiden (sett et kryss)?

Svært utilfredsstillende	☐
Ganske utilfredsstillende	☐
Ganske tilfredsstillende	☐
Svært tilfredsstillende	☐
Vet ikke	☐

III - Få et godt forhold til dine nærmeste

1 Hvem er dine *nærmeste* og *viktigste* mennesker (du kan eventuelt sette flere kryss)?

Ektefelle/samboer/partner	☐	
Barn	☐	
Søsken	☐	
Foreldre	☐	
Venner	☐	
Nabo	☐	
Kollega	☐	
Andre	☐	Hvem da?.....

Sånn ca., hvor mange personer tror du det er (et kryss)?

0	☐

- 1
- 2-4
- 5-7
- 8-10
- Over 10

2 Innen hvilke gruppe hører den(de) kontakten(e) som du føler *mest fortrolighet* i forhold til og som du kan dele/drøfte dine vanskeligste livsforhold med (du kan eventuelt sette flere kryss)?

- Ektefelle/samboer/partner
- Barn
- Søsken
- Foreldre
- Venner
- Nabo
- Kollega
- Andre

Hvem da?.....

Sånn ca., hvor mange personer tror du det er (et kryss)?

- 0
- 1
- 2-4
- Over 4

3 Har du noen du kan gå til/oppsøke for å få *praktisk hjelp og støtte* av ulikt slag når du trenger det?

- Ja
- Nei
- Ingen

Usikker

Innen hvilke gruppe hører den(disse) kontakten(e) (du kan eventuelt sette flere kryss)?

Ektefelle/samboer/partner

Barn

Søsken

Foreldre

Venner

Nabo

Kollega

Andre

Hvem da?.....

4 Har du noen du kan *gjøre hyggelige og inspirerende ting* sammen med på fritiden og i ferier?

Ja

Nei

Usikker

Innen hvilken gruppe hører den(disse) kontakten(e) (du kan eventuelt sette flere kryss)?

Ektefelle/samboer/partner

Barn

Søsken

Foreldre

Venner

Nabo

Kollega

Andre

Hvem da?.....

Sånn ca., hvor mange personer tror du det er (et kryss)?

0

- 1
- 2-4
- 5-7
- 8-10
- Over 10

5 Innen hvilken gruppe hører den (de) som du *trives best sammen med* av alle dine mennesker (du kan eventuelt sette flere kryss)?

Ektefelle/samboer/partner

Barn

Søsken

Foreldre

Venner

Nabo

Kollega

Andre

Hvem da?.....

Sånn ca., hvor mange personer tror du det er (et kryss)?

0

1

2-4

5-7

8-10

Over 10

6 Har disse kontaktene fått større eller mindre betydning for deg etter at du begynte i FiN?

Mindre betydning

Større betydning

Usikker

Fortell litt om dette her:

.....

7 Hva kan FiN gjøre bedre for at du kan få bedre kontakt med dine nærmeste mennesker?

.....

8 Har du kontakt med noen av de andre klubbmedlemmene utenom klubbmøtene?

Ja

Nei

IV - Gjenoppretting av tidligere forhold

1 Har du mistet kontakten med noen viktige kontakter pga brukerens rusmisbruk?

Ja

Nei

Vet ikke

Hører disse i så fall til blant:

Familie

Venner

Nabo

Kollegaer

Andre Dersom "Andre", hvem er det?.....

Dersom du har mistet noen kontakter, hva tror du er grunnen til dette?

.....

2 Har du gjenopptatt kontakten med noen av disse etter at du begynte i FiN?

Ja

Nei

Dersom Ja, hvem har du gjenopptatt kontakt med(eks. familie, venner etc.)?

.....

Dersom Ja tror du at din deltagelse i FiN har hatt noen innvirkning på dette og i tilfelle på hvilken måte?

.....

3 Dersom du ikke har gjenopptatt kontakten med noen av de som er blitt "borte":
 Har du noen tanker om hvordan FiN kan hjelpe deg med dette?

.....

4 Har du noen forslag til hva du selv kan gjøre for å gjenoppta disse kontaktene?

.....

V - Utvikling av nye kontakter

1 Har du blitt kjent med noen nye mennesker som du har jevn kontakt med etter at du begynte i FiN?

Ja

Nei

Dersom Ja, hva tror du er grunnen til det?

.....

Dersom Nei, hva tror du er grunnen til det? .

.....

.....

 2 Er dine nye kontakter klubbmedlemmer i FiN?

Ja

Nei

Både FiN-medlemmer og utenfor FiN

3 Har du noen forslag til hvordan FiN kan hjelpe klubbmedlemmene til å bli kjent med nye mennesker?

.....

4 Har du noen tanker om hva du selv (og din familie) kan gjøre for å bli kjent med nye mennesker?

.....

VI - Dine interesser

1 Har FiN bidratt til å øke/styrke dine fritidsinteresser & fritidsaktiviteter?

Ja

Nei

Vet ikke

Hvis Ja, beskriv hva som har skjedd, her:

.....

Hvis Nei, beskriv hva som har skjedd, her:

.....

2 Hvis det ikke har skjedd noen endring, beskriv hva du tror er grunnen til dette

.....

VII - Sosial trygghet og samvær med andre mennesker

1 Har brukerens rusmisbruk ført til at du er mindre sammen med andre mennesker?

Ja

Nei

Vet ikke

Kan du fortelle litt om dette?

.....

2 Har din deltagelse i FiN bidratt til at du føler deg tryggere sammen med andre?

Ja

Nei

Usikker

Dersom Nei eller Usikker, hva tror du er grunnen til det?

.....

3 Kan du komme med noen forslag til hva *FiN* kan gjøre slik at du kan følge deg tryggere sammen med andre?

.....

4 Har du noen forslag til hva *du selv* kan gjøre for å følge deg tryggere sammen med andre?

.....

5 Har din deltagelse i FiN bidratt til at du er oftere/mer sammen med andre?

Ja

Nei

Usikker

Dersom Nei eller Usikker, hva tror du er grunnen til det?

.....

.....

.....

VIII – Verdier

1 Har deltagelse i FiN betydd noe for hva du synes er viktig for deg i livet?

Ja

Nei

Vet ikke

Kan du fortelle/utdype svaret ditt litt?

.....

.....

.....

.....

IX - Andre forhold vedrørende din deltagelse i familieklubbene

1 Er det andre forhold enn de som er nevnt over som er viktige for at brukeren skal nå målet om *å utvikle en rusfri livsstil, å vedlikeholde en rusfri livsstil eller å utvikle og vedlikeholde en kontrollert edruskapssituasjon?*

Ja

Nei

Vet ikke

Dersom Ja, hvilke er det?

.....

.....

.....

.....

Organiseringen av klubbmøtene

2 Har klubbmøtene en struktur og et innhold som gir deg den hjelpen som du og brukeren trenger?

Ja

Nei

Vet ikke

Kan du utdype hva som er bra med møtene?.....

Har du noen forslag til endringer?

.....

3 Er du fornøyd med klubbassistentens rolle i klubbmøtene?

Ja

Kunne vært bedre

Dersom "Kunne vært bedre", hva savner du?

.....

4 Ønsker du en klubbassistent som selv har vært medlem i en familieklubb eller ønsker du en klubbassistent med fagbakgrunn?

Selv vært medlem

Person med fagbakgrunn

Uten betydning

Begrunn svaret ditt her:

.....

X - Vi ønsker å få din vurdering av kursene som du har deltatt på

1 Innføringskurs: Hvor viktig har innføringskurset vært for ditt utbytte av klubbmøtene i FiN?

- Har ikke deltatt
- Ikke viktig
- Litt viktig
- Veldig viktig
- Usikker

Begrunn dette her:

.....

.....

.....

.....

Hva slags forslag har du til å forbedre kurset?

.....

.....

.....

.....

2 Oppfriskningskurs og temakurs, initiert av din egen klubb, eventuelt i samarbeid med andre klubber.

Hvor viktig har kurset vært for ditt utbytte av klubbmøtene i FiN?

- Har ikke deltatt
- Ikke viktig
- Litt viktig
- Veldig viktig
- Usikker

Begrunn dette her:

.....

.....

.....

.....

Hva slags forslag har du til å forbedre kurset?

.....

.....

.....

.....

3 Tiltak for å informere om FiN for å øke rekrutteringen til klubbene

Har det vært gjennomført noen tiltak for å informere om FiN?

Ja

Nei

Vet ikke

Dersom Ja, ønsker vi at du beskriver hva som er gjort her:

.....

.....

.....

.....

Førte disse tiltakene til at flere begynte i FiN tror du?

Ja

Nei

Usikker

4 Hvor viktige har kurs arrangert av FiN sentralt vært?

Har ikke deltatt

Ikke viktig

Litt viktig

Veldig viktig

Usikker

Begrunn dette her:

.....

.....

.....

.....

Hva slags forslag har du til å forbedre kurset?

.....

.....

.....

.....

5 Hvor viktige har Landstreffene i FiN vært?

- Har ikke deltatt
- Ikke viktig
- Litt viktig
- Veldig viktig
- Usikker

Begrunn dette her:

.....

.....

.....

.....

Hva slags forslag har du til å forbedre kurset?

.....

.....

.....

.....

XI - Er det noe du har lyst til å fortelle om FiN og om ditt utbytte av tilbudet? Skriv det ned her:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

XII – Litt ekstra

1 Til slutt håper vi at du kan tenke litt gjennom hvordan det har vært å fylle ut dette skjemaet og gi oss en tilbakemelding på det.

Lærerikt Greit Vanskelig/omfattende

2 Vi trenger din hjelp til å finne ut om det er noe vi har glemt å spørre om, eller om du har noen forslag til endringer i dette spørreskjemaet. Kan du eventuelt skrive det ned her?

.....

.....
.....
.....
.....

3 TAKK FOR HJELPEN!!